

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА

ФАКУЛЬТЕТ ОБЛІКУ ТА ПОДАТКОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Кафедра бухгалтерського обліку та консалтингу

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА "ОБЛІК І АУДИТ"

галузь знань: 07 "Управління та адміністрування"

спеціальність: 071 "Облік і оподаткування"

Форма навчання: очна (денна)

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему:

«Побудова системи обліку доходів, витрат і фінансових результатів
операційної діяльності ЖВМБФ «ПРОМІНЬ»»

здобувача: Субори Альони
Сергіївни _____

Науковий д.е.н., проф.
керівник: Гнилицька Л.В. _____

Робота допущена до захисту перед екзаменаційною
комісією з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)

В.о. завідувача кафедри: д.е.н., доцент Цятковська О.В.

Київ – 2025

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна бакалаврська робота містить 2 розділи, 63 сторінок, 20 таблицю, 4 рисунки, список використаних джерел з 36 найменувань, 6 додатків.
«Побудова системи обліку доходів, витрат і фінансових результатів операційної діяльності ЖВМБФ «ПРОМІНЬ»»

Об'єктом дослідження є доходи, витрати та фінансові результати в системі менеджменту Жовтоводського міського благодійного фонду «ПРОМІНЬ».

Предметом дослідження є сукупність теоретико-методичних та організаційних аспектів обліку доходів, витрат та фінансових результатів операційної діяльності.

Мета роботи – теоретичне обґрунтування сутності доходів, витрат і фінансових результатів та надання практичних рекомендацій щодо формування ефективної системи їх обліку у ЖВМБФ «ПРОМІНЬ».

Завдання роботи:

- розкрити економічну сутність доходів і витрат та визначити їх вплив на формування фінансових результатів підприємства;
- здійснити класифікацію та розкрити порядок облікового визнання витрат операційної діяльності підприємства;
- здійснити класифікацію та розкрити порядок облікового визнання доходів операційної діяльності підприємства вивчити нормативні та методичні підходи до класифікації, визнання та оцінки доходів і витрат;
- оцінити вплив організаційно-технологічних особливостей діяльності ЖВМБФ «ПРОМІНЬ» на формування облікової політики щодо відображення доходів, витрат та фінансових результатів операційної діяльності;
- розкрити методику обліку доходів, витрат і фінансових результатів операційної діяльності підприємства;
- відобразити інформацію про доходи, витрати та фінансові результати операційної діяльності у фінансовій звітності ЖВМБФ «ПРОМІНЬ»;
- розглянути шляхи удосконалення системи обліку доходів і витрат ЖВМБФ «ПРОМІНЬ» в умовах діджиталізації процесів управління.

Теоретична і практична значущість отриманих результатів полягає в адаптації загальних принципів обліку доходів і витрат до специфіки неприбуткових організацій. У роботі досліджено діючу систему обліку Жовтводського міського благодійного фонду «ПРОМІНЬ» та підтверджено її відповідність національним стандартам, а також виявлено напрямки підвищення прозорості фінансової звітності фонду. Проведений аналіз фінансових показників за три роки дозволив зробити висновки про ефективність управління ресурсами фонду і необхідність подальшого підтримання належної фінансової дисципліни.

Рік виконання роботи: 2025.

Рік захисту роботи: 2025.

Ключові слова: цільові надходження, доходи, операційні витрати, адміністративні витрати, фінансовий результат, неприбуткова організація, облік благодійного фонду, фінансова звітність, аналіз доходів і витрат, облік.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРИТИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ДОХОДІВ, ВИТРАТ ТА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ..	6
1.1. Економічна сутність доходів і витрат та їх вплив на формування фінансових результатів підприємства	6
1.2. Класифікація та порядок облікового визнання витрат діяльності підприємства	12
1.3. Класифікація та порядок облікового визнання доходів операційної діяльності підприємства	19
РОЗДІЛ 2. ОБЛІК ДОХОДІВ, ВИТРАТ ТА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ЖВМБФ «ПРОМІНЬ».....	25
2.1 Вплив організаційно-технологічних особливостей діяльності ЖВМБФ «ПРОМІНЬ» на формування облікової політики щодо відображення доходів, витрат та фінансових результатів операційної діяльності	25
2.2. Методика обліку доходів, витрат і фінансових результатів операційної діяльності підприємства	31
2.3. Розкриття інформації про доходи, витрати та фінансові результати операційної діяльності у фінансовій звітності ЖВМБФ «ПРОМІНЬ».....	40
2.4. Удосконалення системи обліку доходів і витрат ЖВМБФ «ПРОМІНЬ» в умовах діджиталізації процесів управління	44
ВИСНОВКИ.....	52
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	55
ДОДАТКИ	59

ВСТУП

Актуальність теми. Бухгалтерський облік доходів і витрат операційної діяльності неприбуткових організацій є важливим елементом забезпечення прозорості та підзвітності їх фінансової діяльності. В умовах підвищених вимог суспільства до раціонального використання благодійних коштів актуальність обраної теми обумовлена необхідністю удосконалення обліку доходів, витрат та фінансових результатів благодійних фондів відповідно до національних стандартів і законодавства. Виявлення особливостей формування фінансового результату в таких організаціях має значення для забезпечення їхньої стійкості та довіри з боку донорів.

Аналіз досліджень. Питання сутності доходів, витрат та фінансових результатів широко висвітлені в науковій літературі. Значний внесок у дослідження цих категорій зробили вітчизняні й зарубіжні вчені-економісти, зокрема Г. Блакита, О. Вороніна, А. Загородній та інші. В їхніх працях розглянуто економічну природу прибутку, підходи до класифікації та оцінки доходів і витрат, а також методи аналізу фінансових результатів діяльності підприємств. Однак специфіка обліку доходів і витрат у неприбуткових організаціях, зокрема благодійних фондах, потребує додаткової уваги через особливі вимоги до цільового використання коштів та звітності, що зумовлює необхідність проведення даного дослідження.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є теоретичне обґрунтування сутності доходів, витрат і фінансових результатів та надання практичних рекомендацій щодо формування ефективної системи їх обліку у ЖВМБФ «ПРОМІНЬ».

Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання:

- розкрити економічну сутність доходів і витрат та визначити їх вплив на формування фінансових результатів підприємства;

- здійснити класифікацію та розкрити порядок облікового визнання витрат операційної діяльності підприємства;
- здійснити класифікацію та розкрити порядок облікового визнання доходів операційної діяльності підприємства вивчити нормативні та методичні підходи до класифікації, визнання та оцінки доходів і витрат;
- оцінити вплив організаційно-технологічних особливостей діяльності ЖВМБФ «ПРОМІНЬ» на формування облікової політики щодо відображення доходів, витрат та фінансових результатів операційної діяльності;
- розкрити методику обліку доходів, витрат і фінансових результатів операційної діяльності підприємства;
- відобразити інформацію про доходи, витрати та фінансові результати операційної діяльності у фінансовій звітності ЖВМБФ «ПРОМІНЬ»;
- розглянути шляхи удосконалення системи обліку доходів і витрат ЖВМБФ «ПРОМІНЬ» в умовах діджиталізації процесів управління.

Об’єкт і предмет дослідження. Об’єктом дослідження є доходи, витрати та фінансові результати в системі менеджменту підприємства.

Предметом дослідження виступає сукупність теоретико-методичних та організаційних аспектів обліку доходів, витрат та фінансових результатів операційної діяльності.

Методи і інформаційна база. У процесі дослідження застосовано загальнонаукові та спеціальні методи: аналіз і синтез – при вивченні економічної сутності доходів, витрат та прибутку; порівняння і групування – для класифікації об’єктів обліку; нормативний аналіз – при оцінці відповідності обліку фонду чинним стандартам. Інформаційну базу роботи склали законодавчі та нормативні акти України з бухгалтерського обліку (Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність», НП(С)БО 15 «Дохід», НП(С)БО 16 «Витрати» тощо), установчі та облікові документи ЖВМБФ «ПРОМІНЬ» (наказ про облікову політику, фінансова звітність за 2022–2024 роки), а також наукові праці і статистичні дані, що стосуються теми дослідження.

Наукова новизна і практична значущість. У роботі узагальнено теоретичні підходи до трактування доходів, витрат і фінансових результатів та адаптовано їх до умов діяльності неприбуткових організацій. Отримано подальший розвиток положення щодо класифікації доходів і витрат благодійних фондів з точки зору цільового характеру використання коштів. Практична значущість роботи полягає в аналізі реальної системи обліку ЖВМБФ «ПРОМІНЬ», що дозволило оцінити її ефективність та відповідність нормативним вимогам. Результати дослідження можуть бути використані благодійним фондом для покращення облікової політики, підвищення прозорості фінансової звітності та оптимізації контролю за витрачанням цільових коштів.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел (36 найменування) та 6 додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРИТИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ДОХОДІВ, ВИТРАТ ТА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Економічна сутність доходів і витрат та їх вплив на формування фінансових результатів підприємства

Незалежно від виду діяльності чи форми власності, основною метою створення та подальшого функціонування будь-якого підприємства є досягнення кінцевого фінансового результату, тобто отримання прибутку. Прибуток, як основна рушійна сила ринкової економіки, забезпечує інтереси як власників, так і працівників підприємства. Прибуток слугує основним чинником вибору структури та обсягів виробництва, маркетингових стратегій, програм оптимізації витрат, кредитної політики, інвестиційних проектів та фінансових вкладень.

Не зважаючи на те, що економічна сутність фінансового результату вивчалася дослідниками в різних галузях знань, включаючи бухгалтерський облік, бізнес-аналіз, фінанси, менеджмент та економічну теорію, слід констатувати, що в його розумінні як основного оцінюючого фактора діяльності підприємства, існує низка протиріччя і навіть неузгодженостей (табл.1.1).

Таблиця 1.1 - Тракткування дефініції «фінансовий результат»

Автор(и)	Сутність поняття «фінансовий результат»
1	2
Загородній А. Г., Вознюк Г. Л., Партич Г. О.	«Різниця між доходами та витратами підприємства чи його окремого підрозділу за певний час; приріст чи зменшення вартості власного капіталу підприємства внаслідок діяльності у звітному періоді»
Мочерний С. В.	«Прибутки або збитки, отримані від підприємницької діяльності юридичними чи фізичними особами за певний період (місяць, квартал, півріччя, рік)»

Продовження таблиці 1.1

1	2
Пантелесєв В. П., Сніжко О. С.	«Прибуток (збиток) від конкретного виду діяльності (виробничої, надання послуг або торгової), який визначається як алгебраїчна сума валового прибутку (збитку), інших операційних доходів, адміністративних витрат та витрат на збут відповідного виду діяльності та інших операційних витрат»
Вороніна О. О.	«Якісна характеристика фінансово-господарської діяльності підприємства, яка в цілому характеризує результат економічних відносин підприємства та зокрема відображає значущість і сталість розвитку підприємства (з погляду отриманого доходу), впливовість на його фінансово господарську діяльність чинників зовнішнього середовища (з погляду структури та обсягів витрат) і кількісно узагальнюється у вигляді прибутків (збитків), зміни власного капіталу, його окремих складових частин»
Блакита Г. В., Шилова Т. С.	«Рівень реалізації потенціалу підприємства в його економічному зростанні»

Джерело: сформовано авторкою на основі [1; 2; 3; 4]

Більшість авторів трактують поняття «фінансові результати», як показник ефективності господарської діяльності організації, що розраховуються шляхом зіставлення її доходів і витрат. Хоч не поодинокими в науковій літературі є випадки, коли поняття «фінансовий результат» ототожнюється з поняттям «прибуток». Однак, слід зазначити, що категорія фінансового результату є ширшою за категорію прибутку. Це пов'язано з тим, що показники фінансового результату виступають у двох формах (прибуток або збиток) і відображають наслідки господарської діяльності підприємства [5].

Позитивні значення фінансових результатів, тобто прибуток, демонструє високу ефективність господарської діяльності, раціональне використання капіталу, а також слугує своєрідною винагородою за ризик і непередбачуваність господарської діяльності підприємства.

Від'ємні значення фінансових результатів відображаються у показниках збитковості, що свідчить про низьку ефективність діяльності або її відсутність, неефективне управління ресурсами підприємства, виробничо-економічним

потенціалом, неефективне використання наявного капіталу, низьку якість управління підприємством тощо.

Не виникає сумнівів, що належна система обліку доходів, витрат і фінансових результатів діяльності є критично важливим елементом для успіху будь-якої компанії. Забезпечення бухгалтерського обліку та постійного аналізу доходів і витрат є основою для ефективного та раціонального використання ресурсів підприємства.

Разом з тим, аналіз нормативно-правової бази України в галузі бухгалтерського обліку показує, що законодавство не розглядає сутності поняття «фінансовий результат», оперуючи при цьому категоріями: «прибуток», «збиток», «дохід» та «витрати». Це створює невизначеність у розумінні сутності, ролі та значення фінансових результатів.

Характеристика облікових дефініцій, що використовують при визначенні фінансового результату представлено в табл. 1.2.

Таблиця 1.2 - Характеристика облікових дефініцій, що використовують при визначенні фінансового результату

Нормативний документ	Визначення
1	2
Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову діяльність в Україні»	доходи – збільшення економічних вигод у вигляді збільшення активів або зменшення зобов'язань, яке призводить до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників)
	витрати – зменшення економічних вигод у вигляді зменшення активів або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розділення власниками)
НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»	доходи – збільшення економічних вигод у вигляді збільшення активів або зменшення зобов'язань, яке призводить до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків капіталів)
МСБО 18 «Дохід»	дохід – це валове надходження економічних вигід протягом періоду, що виникає в ході звичайної діяльності суб'єкта господарювання, коли власний капітал зростає в результаті цього надходження, а не в результаті внесків учасників власного капіталу

Продовження таблиці 1.2

1	2
НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»	витрати – зменшення економічних вигод у вигляді зменшення активів або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розділення власниками)
	прибуток – сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати
	збиток – перевищення суми витрат над сумою доходу, для отримання якого були здійснені ці витрати
МСБО 18 «Дохід»	дохід – це валове надходження економічних вигід протягом періоду, що виникає в ході звичайної діяльності суб'єкта господарювання, коли власний капітал зростає в результаті цього надходження, а не в результаті внесків учасників власного капіталу

Джерело: сформовано за [5; 6; 7].

При відображенні в обліку доходів та витрат як елементів фінансового результату підприємства слід дотримуватися принципів нарахування та відповідності доходів і витрат.

Принцип нарахування полягає в тому, що результат господарських операцій визнається тоді, коли вони відбулися (а не тоді, коли отримані або сплачені грошові кошти), і відображаються в бухгалтерському обліку і фінансовій звітності тих періодів, до яких вони належать [7].

Принцип нарахування повинен застосовуватися одночасно з *принципом відповідності*, згідно з яким витрати визнаються одночасно з доходами, для отримання яких вони були здійснені. Так, якщо підприємством визнано дохід від реалізації товарів в момент їх відвантаження (відпуску) покупцям, то одночасно необхідно визнати і собівартість реалізованих товарів. В даному випадку дохід визнається в момент збільшення активу – утворення дебіторської заборгованості покупців, а витрати одночасно із зменшенням активу - вибуттям товарних запасів.

З метою ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності у відповідності до вимог Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку усі доходи, витрати та фінансові результати підприємства розподіляють за видами

діяльності. Характеристика видів діяльності в контексті облікового відображення доходів, витрат та фінансових результатів надана в табл.1.3.

Таблиця 1.3 - Визначення видів діяльності в контексті обліку доходів, витрат та фінансових результатів

№ з/п	Вид діяльності		Визначення
1	2		3
1	Операційна	Основна	- операції, пов'язані з виробництвом або реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг), що є головною метою створення підприємства і забезпечують основну частку його доходу [9] - діяльність підприємства, яка пов'язана з виробництвом і реалізацією продукції (робіт, послуг), забезпечує основну частку доходу і є основним джерелом формування цінності підприємства [19]
		Інша операційна	- не основна діяльність підприємства; інші види діяльності, які не є інвестиційною чи фінансовою діяльністю [9] - усі доходи від операційної діяльності, крім доходу від реалізації продукції [1]
2	Інвестиційна		- придбання та реалізація тих необоротних активів, а також тих фінансових інвестицій, які не є складовою частиною еквівалентів грошових коштів (грошей) [9] - сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб і держави щодо реалізації інвестицій [18]
		Фінансова	- діяльність, яка призводить до змін розміру і складу власного та позикового капіталів підприємства [9] - це діяльність підприємства спрямована на формування та розподіл фінансових ресурсів [12]

Джерело: побудовано авторкою на основі [8; 6; 9; 10; 11].

Зазначена методологія формування фінансових результатів уможливорює виокремлення низки проміжних показників, що характеризують ефект від здійснення операцій пов'язаних з операційною, фінансовою чи інвестиційною діяльністю (табл. 1.4).

Таблиця 1.4 – Порядок формування рівнів фінансового результату підприємства згідно вимог законодавства в галузі обліку

Доходи	Витрати	Фінансовий результат
<i>Операційна діяльність</i>		
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	Валовий прибуток (збиток)
Інші операційні доходи	Адміністративні витрати; Витрати на збут; Інші операційні витрати	Операційний прибуток (збиток)
<i>Фінансова діяльність</i>		
Інші фінансові доходи	Фінансові витрати	Результат фінансових операцій (прибуток/збиток)
<i>Інвестиційна діяльність</i>		
Дохід від участі в капіталі; Інші доходи	Втрати від участі в капіталі; Інші витрати	Результат іншої (інвестиційної) діяльності (прибуток/збиток)

Джерело: побудовано авторкою на основі [10; 11].

Центральне місце у складі фінансових результатів підприємства відводиться операційному прибутку, який є узагальнюючим показником, що характеризує ефективність фінансової та господарської (поточної) діяльності підприємства. Якщо підприємство отримує прибуток, це означає, що його продукція (роботи чи послуги) знаходить покупців і відповідає вимогам ринку та іншим важливим характеристикам.

Тому подальші дослідження будуть спрямовані на деталізацію методології обліку доходів, витрат та фінансових результатів операційної діяльності досліджуваного підприємства.

1.2 Класифікація та порядок облікового визнання витрат діяльності підприємства

Витрати є найважливішим якісним показником, що відображає результати господарської діяльності підприємства і є інструментом оцінки техніко-економічного рівня виробництва і праці, а також ефективності управління.

Згідно зі статтею 1 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996 і п. 3 розділу 1 НП(С)БО 1 *витратами* є зменшення економічних вигід у вигляді зменшення (вибуття) активів або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власниками).

Визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства та її розкриття в фінансовій звітності Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати». Його норми поширюються на діяльність підприємств (організацій) та інших осіб усіх форм власності (крім банків та бюджетних установ), однак дія цього НП(С)БО не поширюється на витрати, пов'язані з виконанням будівельних контрактів і наданням послуг з їх виконання.

Враховуючи, що витрати – це зменшення економічних вигід у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу, потрібно розглянути причини виникнення витрат (табл. 1.5).

Згідно з п. 7 НП(С)БО 16 витрати визнаються витратами певного періоду одночасно з визнанням доходу, для отримання якого вони здійснені. Це відповідає принципам міжнародних стандартів фінансової звітності і застосовуваному у національних стандартах принципу відповідності витрат доходам. Якщо ж витрати

неможливо прямо пов'язати з доходами певного періоду, то вони відображаються у складі витрат майбутніх періодів.

Таблиця 1.5 – Основні причини виникнення витрат

№ з/п	Причини зменшення активів, що призводять до виникнення витрат	Причини збільшення зобов'язань, що призводять до виникнення витрат
1	2	3
1	Використання активів	Нарахування заробітної плати працівникам підприємства
2	Продаж (обмін) активів, крім іноземної валюти	Проведення відрахувань на соціальне страхування
3	Безкоштовна передача активів іншим юридичним чи фізичним особам	Виникнення заборгованості перед постачальниками за одержану електроенергію
4	Втрата активів у результаті нестач, стихійного лиха і т.п.	Виникнення заборгованості перед підрядниками та іншими кредиторами за виконані роботи та послуги
5	Зменшення вартості активів внаслідок уцінки, зменшення корисності	Виникнення заборгованості перед бюджетом за податок на прибуток
6	Списання внаслідок невідповідності вставленим умовам визнання активу	Інші причини
7	Інші причини	

Джерело: сформовано згідно з [16].

Отже, витрати визнаються за наступних умов.

1. Зменшення активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу підприємства (крім зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілу між власниками).

2. Визнання на основі систематичного і раціонального розподілу економічних вигод, які забезпечують актив протягом декількох звітних періодів. Наприклад, нарахування амортизації основних засобів чи нематеріальних активів.

3. Негайне визнання, якщо економічні вигоди не відповідають, або перестають відповідати критеріям активів підприємства. Наприклад, уцінка товарів, створення резерву сумнівних боргів.

4. Можлива достовірна оцінка суми витрат. Дотримання цієї умови означає, що оцінка витрат відбувається на підставі положень національних стандартів і є документально підтверджена [16].

Для ефективного управління витратами та достовірного їх відображення в системі бухгалтерського обліку важливого значення набуває класифікація витрат. Класифікація витрат – це раціональне групування витрат на основі характеристик, які допомагають детально описати та зрозуміти витрати. Вона допомагає визначити типи витрат і розподілити їх за різними категоріями відповідно до їхньої природи та функцій.

Класифікація витрат має важливе значення для ефективного контролю витрат та бюджетного планування. Тому конкретна і чітка класифікація витрат є важливим елементом фінансової діяльності компанії. Узагальнення найбільш поширених класифікаційних ознак щодо витрат діяльності підприємства надано на рис. 1.1.

З метою облікового відображення витрат НП(С)БО 16 «Витрати» пропонує здійснювати їх угруповання за двома ознаками:

- за економічними елементами;
- за видом діяльності.

Економічні елементи характеризують натурально-речовий склад окремих видів витрат, зокрема:

- матеріальні витрати;
- витрати на оплату праці;
- відрахування на соціальні заходи;
- амортизація;
- інші операційні витрати;
- інші витрати.

В основу організації обліку витрат в розрізі функцій діяльності покладено виділення у системі рахунків бухгалтерського обліку групи рахунків, що містять інформацію про витрати, які понесені при здійсненні того чи іншого виду діяльності підприємства. В зв'язку з цим у вітчизняному плані рахунків виділено клас 9

“Витрати діяльності”, що містять інформацію про витрати, які характеризують операційну, фінансову та іншу діяльність підприємства.

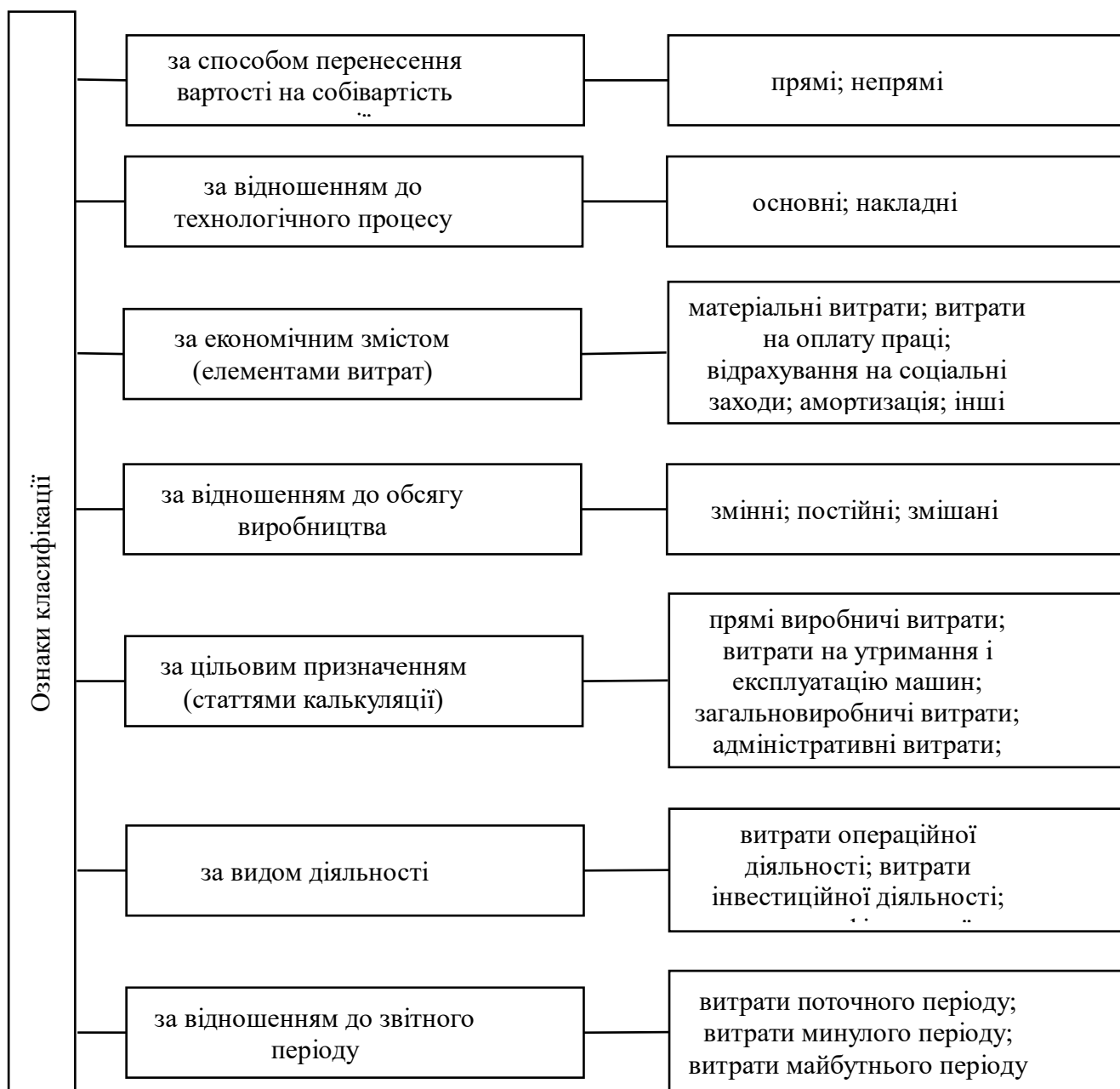

Рисунок 1.1 – Класифікація витрат з метою управління та відображення в бухгалтерському обліку

Джерело: сформовано за [17]

Модель відображення елементів витрат в системі бухгалтерських рахунків та у фінансовій звітності надано в табл. 1.6.

Таблиця 1.6 – Класифікація витрат за економічними елементами в контексті їх облікового відображення

№ з/п	Групи витрат	Стаття фінансової звітності	Рахунок бухгалтерського обліку
1	2	3	4
1	Матеріальні витрати – вартість використаних у процесі виробництва (крім продуктів власного виробництва): сировини та основних матеріалів, купованих напівфабрикатів і комплектуючих виробів, палива та енергії, будівельних матеріалів та інші затрати. Вартість поворотних відходів до матеріальних затрат не відноситься.	ряд. 2500 (форми №2)	Дебетовий оборот за рахунками 801-809
2	Витрати на оплату праці - заробітна плата згідно з окладами та тарифами, премії та заохочення, матеріальна допомога, компенсаційні виплати, оплата відпусток та іншого невідпрацьованого часу, інші витрати на оплату праці.	ряд. 2505 (форми №2)	Дебетовий оборот за рахунками 811-816
3	Відрахування на соціальні заходи - відрахування на загальнообов'язкове соціальне страхування, індивідуальне страхування та інші соціальні заходи.	ряд. 2510 (форми №2)	Дебетовий оборот за рахунками 821, 824
4	Амортизація - сума амортизації, нарахованої на необоротні активи.	ряд. 2515 (форми №2)	Дебетовий оборот за рахунками 831-833
5	Інші операційні витрати - витрати на відрядження, послуги зв'язку, плата за розрахунково-касове обслуговування та інші витрати операційної діяльності, не зазначені в рядках 1-5 цієї таблиці.	ряд. 2520 (форми №2)	Дебетовий оборот за рахунком 84
6	Інші витрати - витрати на інвестиційну та фінансову діяльність підприємства, а також інші витрати діяльності.	–	Дебетовий оборот за рахунком 85

Джерело: згруповано за інформацією [18]

Модель відображення витрат діяльності в системі бухгалтерських рахунків та у фінансовій звітності надано в табл. 1.7.

Оскільки предметом даного дослідження є облік витрат операційної діяльності, зосередимо свою увагу на їх поглибленій конкретизації.

Таблиця 1.7 – Класифікація витрат за функціональним призначенням в контексті їх облікового відображення

№ з/п	Групи витрат	Стаття фінансової звітності	Рахунок бухгалтерського обліку
1	2	3	4
1	Собівартість реалізації – виробнича собівартість продукції (робіт, послуг), яка була реалізована протягом звітного періоду, нерозподілених постійних загальновиробничих витрат та наднормативних виробничих витрат.	ряд. 2050 (форма 2)	Дебетовий оборот за рахунками 901-903
2	Адміністративні витрати – загальногосподарські витрати, спрямовані на обслуговування та управління підприємством.	ряд. 2130 (форма 2)	Дебетовий оборот за рахунком 92
3	Витрати на збут – витрати, пов'язані з реалізацією (збутом) продукції (товарів, робіт, послуг).	ряд. 2150 (форма 2)	Дебетовий оборот за рахунком 93
4	Інші витрати операційної діяльності – втрати від операційної курсової різниці, втрати від знецінення запасів, нестачі, визнані штрафи, пеня, неустойка та витрати операційної діяльності, що не зазначені в рядках 1-3.	ряд. 2180 (форма 2)	Дебетовий оборот за рахунками 940-949
5	Фінансові витрати – витрати на проценти (за користування кредитами отриманими, за облігаціями випущеними тощо) та інші витрати підприємства, пов'язані із запозиченнями (крім фінансових витрат, які включаються до собівартості кваліфікаційних активів відповідно до НП(С)БО 31 «Фінансові витрати»).	ряд. 2250 (форма 2)	Дебетовий оборот за рахунками 951-952
6	Втрати від участі в капіталі – збитки від інвестицій в асоційовані, дочірні або спільні підприємства, які обліковуються методом участі в капіталі.	ряд. 2255 (форма 2)	Дебетовий оборот за рахунками 961-963
7	Інші витрати – витрати, які виникають під час діяльності (крім фінансових витрат), але не пов'язані безпосередньо з виробництвом та/або реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг).	ряд. 2270 (форма 2)	Дебетовий оборот за рахунками 970-979

Джерело: згруповано за інформацією [18]

Згідно з Інструкцією до застосування Плану рахунків для обліку витрат від операційної діяльності використовуються рахунки 90-94 9 класу Плану рахунків, характеристика яких наведена в табл. 1.8.

Таблиця 1.8 - Характеристика рахунків, що відображають витрати операційної діяльності підприємства

№ з/п	Код та назва рахунку	Призначення рахунку
1	2	3
1	90 “Собівартість реалізації”	Призначений для узагальнення інформації про собівартість реалізованої готової продукції, товарів, виконаних робіт, наданих послуг
2	92 “Адміністративні витрати”	Призначений для обліку загальногосподарських витрат, пов’язаних з обслуговуванням та управлінням підприємством
3	93 “Витрати на збут”	Призначений для обліку витрат пов’язаних зі збутом продукції, товарів, робіт, послуг
4	94 “Інші витрати операційної діяльності”	Призначений для обліку витрат операційної діяльності, зокрема: собівартості реалізованої іноземної валюти, собівартості реалізованих виробничих запасів, безнадійної дебіторської заборгованості, витрат, пов’язаних зі знеціненням (уцінкою) запасів, втрат від операційної курсової різниці, визнаних економічних санкцій за невиконання підприємством законодавства.

Джерело: складно на основі [17]

Відповідно до Інструкції № 291, рахунки класу 9 «Витрати діяльності» ведуть усі підприємства, крім малих підприємств та інших організацій, діяльність яких не спрямована на ведення комерційної діяльності з відкриттям на власний розсуд рахунків класу 8 «Витрати за елементами» [19].

Малі підприємства та інші організації, діяльність яких не спрямована на ведення комерційної діяльності, можуть використовувати лише рахунки класу 8 «Витрати за елементами» або вести облік витрат у загальному порядку (з використанням рахунку класу 9 «Витрати діяльності»).

1.3 Класифікація та порядок облікового визнання доходів операційної діяльності підприємства

У теперішньому швидкоплинному середовищі, що характеризується постійними реформами, непередбачуваними викликами та різноманітними бюрократичними процесами, правильне розуміння визначення доходів та витрат стає необхідною умовою для кожного бізнесу. В системі бухгалтерського обліку інформація про доходи та витрати є настільки цінною, що методологія та організація бухгалтерського обліку потребують постійного вдосконалення для подолання різноманітних викликів.

Згідно зі ст. 1 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітності в Україні» [7] і п. 3 розділу 1 НП(С)БО 1 [6] *доходом* вважається збільшення економічних вигід у вигляді збільшення (надходження) активів або зменшення зобов'язань, яке приводить до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків учасників).

Таким чином, для визнання доходу необхідно, щоб відбулося не тільки надходження активів або зменшення зобов'язань, але й щоб ці події мали фінансовий ефект. Це збільшення власного капіталу (за винятком внесків учасників). Тобто дохід включає в себе загальне збільшення економічних вигід, отриманих або таких, що мають бути отримані підприємством.

Правила визнання, оцінки та розкриття інформації про доходи зафіксовано в НП(С)БО 15 «Дохід» [12].

Це Положення визначає перелік операцій, що призводять до отримання доходу звітного періоду і поширюються на:

- доходи підприємств від реалізації продукції (товарів, інших активів);
- надання послуг;
- отримання цільового фінансування;

- використання активів підприємства іншими сторонами, результатом чого є отримання відсотків, роялті та дивідендів тощо.

Натомість норми НП(С)БО 15 не поширюються на:

- реалізацію цінних паперів;
- контракти з надання послуг у сфері будівництва;
- дивіденди за інвестиціями, що обліковуються методом участі у капіталі інших підприємств;
- страхову діяльність;
- зміни у справедливій вартості фінансових активів та фінансових зобов'язань, а також ліквідація (продаж, погашення) вказаних активів та зобов'язань;
- зміни вартості інших поточних активів;
- природний приріст поголів'я худоби, вихід продукції сільського та лісового господарства [12];

видобування корисних копалин тощо.

НП(С)БО 15 «Дохід» висвітлює загальні критерії до визнання доходу, що показано на рисунку 1.2.

Проте для визнання доходу необхідно не тільки збільшення активу чи зменшення зобов'язань, але і фінансовий наслідок цих подій, тобто збільшення власного капіталу. Надходження, які збільшують активи підприємства, але не призводять до збільшення власного капіталу не визнаються доходами звітного періоду. Зокрема, не визнаються доходами, оскільки не приносять економічних вигод наступні суми, що надходять від інших осіб:

- сума податку на додану вартість, акцизів, інших податків і обов'язкових платежів, що підлягають до перерахування в бюджет та позабюджетних фондів;
- сума надходжень за договорами комісії, агентським та іншим аналогічним договором на користь комітента, принципала тощо;
- сума попередньої оплати продукції (товарів, робіт, послуг) ;
- сума авансу в рахунок оплати продукції (товарів, робіт, послуг) ;

- сума завдатку під заставу або в погашення позики, якщо це передбачено відповідною угодою;
- надходження від первинного розміщення цінних паперів.

Рисунок 1.2 – Критерії визнання доходів за НП(С)БО 15 «Дохід»

Джерело: складено на основі [12]

Основою достовірного обліку та ефективного управління доходами є визначення їх структури та розробка комплексної системи класифікації. Тільки обґрунтоване групування доходів дасть змогу підприємству вирішувати стратегічні завдання, поставлені керівництвом у ринковому середовищі.

Відповідно до вимог НП(С)БО 15 «Дохід» [12], доходи вітчизняних підприємств класифікуються за різними ознаками.

Зокрема, за джерелом надходження розрізняють доходи:

- 1) від реалізації продукції, товарів, інших активів, придбаних з метою продажу;
- 2) від надання послуг;
- 3) від використання активів підприємства іншими фізичними та юридичними особами, результатом якого є отримання процентів, дивідендів, роялті.

За функціями діяльності доходи поділяють на:

- доходи операційної діяльності;
- доходи від здійснення фінансових операцій;
- доходи від іншої діяльності.

Сама ця класифікація доходів покладена в основу їх облікового відображення, що дозволило нам сформуванати модель узагальнення доходів на відповідних бухгалтерських рахунках та статтях фінансової звітності (табл. 1.9).

Таблиця 1.9 – Класифікація доходів в контексті їх облікового відображення та узагальнення у фінансовій звітності

№ з/п	Вид доходів	Стаття фінансової звітності	Рахунок бухгалтерського обліку
1	2	3	4
1	Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) – загальний дохід від реалізації без урахування наданих знижок, повернення раніше проданих товарів, непрямих податків і зборів	Не відображається у звітності	Кредитовий оборот за рахунками 701-703
2	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) - дохід, який визначається шляхом відрахування з доходу від реалізації наданих знижок, вартості повернення раніше проданих товарів, доходів, які за договорами належать комітентам тощо, а також непрямих податків і зборів.	ряд. 2000 (форми №2, №2-м, №2-мс)	Кредитовий оборот за рахунками 701-703 мінус Дебетовий оборот за рахунками 701-704
3	Інші операційні доходи - доходи від операційної діяльності крім чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг). Дохід від операційної оренди, курсових різниць, відшкодування списаних активів, роялті, процентів на рахунках, реалізації оборотних активів та груп вибуття тощо.	ряд. 2120 (форми №2, №2-м), ряд. 2160 (форми №2-мс)	Кредитовий оборот за рахунками 710-719 мінус Дебетовий оборот за рахунками 712, 713, 719
4	Дохід від участі в капіталі – дохід, який визнається, якщо облік фінансових інвестицій ведеться за методом участі в капіталі. У цьому випадку з визнанням такого доходу балансова вартість інвестицій збільшується на суму збільшення частки інвестора у власному капіталі об'єкта інвестування.	ряд. 2220 (форми №2), ряд. 2240 (форми №2-м), ряд. 2160 (форми №2-мс)	Кредитовий оборот за рахунками 721-723

Продовження таблиці 1.9

1	2	3	4
5	Фінансові доходи – це дивіденди, проценти та інші доходи, отримані від фінансових інвестицій (крім доходів від участі в капіталі).	ряд. 2220 (форми №2), ряд. 2240 (форми №2-м), ряд. 2160 (форми №2-мс)	Кредитовий оборот за рахунками 731-733
6	Інші доходи – це дохід від реалізації фінансових інвестицій, дохід від не операційних курсових різниць та інші доходи, які виникають у процесі господарської діяльності підприємства, але не пов'язані з його операційною діяльністю.	ряд. 2240 (форми №2, №2-м), ряд. 2160 (форми №2-мс)	Кредитовий оборот за рахунками 740-742, 744-746 мінус Дебетовий оборот за рахунком 746

Джерело: згруповано за інформацією [13]

Оскільки предметом даного дослідження є облік доходів операційної діяльності, зосередимо свою увагу на їх поглибленій конкретизації.

Згідно з Інструкцією до застосування Плану рахунків для обліку доходів від операційної діяльності використовуються рахунки 7 класу Плану рахунків, характеристика яких наведена в табл. 1.10.

Як правило, оцінка доходу здійснюється за *справедливою вартістю компенсації*, яка була отримана або підлягає отриманню. Відповідно до Положень бухгалтерського обліку під справедливою вартістю розуміють суму, за якою може бути здійснений обмін активу або оплата зобов'язання у результаті операції між зацікавленими та незалежними сторонами.

Справедлива вартість при реалізації продукції, товарів та інших активів може дорівнювати:

- договірній ціні – в разі реалізації продукції (товарів, робіт, послуг, інших активів) за грошові кошти;
- звичайній ціні – в разі реалізації продукції (товарів, робіт, послуг, інших активів) шляхом здійснення товарообмінної операції чи їх безоплатному отриманню.

Таблиця 1.10 - Характеристика рахунків, що відображають доходи операційної діяльності підприємства

№ з/п	Код та назва рахунку	Призначення рахунку
1	2	3
1	70 “Дохід від реалізації”	Призначений для узагальнення інформації про: - доходи від реалізації продукції, товарів, робіт та послуг; - надходження за договорами комісії чи агентськими договорами на користь комітентів чи принципалів; - суми наданих покупцеві знижок після дати реалізації; - та вартість повернутих товарів чи продукції, що підлягає вирахуванню з доходу тощо
2	71 “Інший операційний дохід”	Призначений для узагальнення інформації про доходи: - від реалізації іноземної валюти; - від реалізації інших оборотних активів; - від операційної оренди активів; - від операційних курсових різниць; - від отриманих штрафів та пені за рішенням судових інстанцій; - від відшкодування раніше списаних активів; - від списання кредиторської заборгованості тощо

Джерело: складено на основі [14]

Отже, у першому розділі узагальнено теоретичні засади обліку доходів, витрат та фінансових результатів підприємства. Встановлено, що фінансовий результат (прибуток або збиток) є ключовим узагальнюючим показником діяльності підприємства, величина якого залежить від повноти й правильності визнання доходів і витрат згідно з чинними стандартами. Доходи визначено як збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, що веде до зростання власного капіталу, а витрати – як зменшення економічних вигод, що призводить до зниження капіталу. Проаналізовано класифікації доходів і витрат за різними ознаками (економічними елементами, функціональним призначенням тощо), які забезпечують прозорість обліку та контроль за формуванням фінансового результату.

РОЗДІЛ 2

ОБЛІК ДОХОДІВ, ВИТРАТ ТА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ЖВМБФ «ПРОМІНЬ»

2.1 Вплив організаційно-технологічних особливостей діяльності ЖВМБФ «ПРОМІНЬ» на формування облікової політики щодо відображення доходів, витрат та фінансових результатів операційної діяльності

Бухгалтерський облік благодійних фондів регулюється Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність», а також рядом інших законодавчих актів, зокрема Законом «Про благодійну діяльність та благодійні організації». Як юридична особа, ЖВМБФ «ПРОМІНЬ» зобов'язаний вести облік доходів і витрат та подавати фінансову звітність відповідно до встановлених норм.

Основна мета діяльності благодійних фондів – безоплатне надання допомоги або реалізація соціальних проєктів. Проте фінансові операції таких організацій мають особливості, які впливають на ведення бухгалтерського обліку, зокрема на формування облікової політики щодо відображення доходів, витрат і фінансових результатів (табл. 2.1).

Таблиця 2.1 систематизує типи доходів фонду, відображає їх облікові особливості та вплив на фінансову діяльність організації, що є основою для подальшого аналізу ефективності управління ресурсами.

Для благодійного фонду, зокрема ЖВМБФ «ПРОМІНЬ», питання правильного відображення доходів, витрат та фінансових результатів має особливе значення, враховуючи специфіку діяльності та соціальну відповідальність таких організацій.

Специфіка діяльності фонду визначає необхідність чіткого розподілу доходів, що впливає на бухгалтерську систему та структуру звітності. Важливу роль відіграє контроль за використанням коштів, оскільки фонд повинен звітувати перед донорами та державними органами.

Таблиця 2.1 - Джерела доходів благодійної організації та їх облік

Тип доходів	Опис	Особливості обліку
1	2	3
Цільові доходи	Надходження для реалізації конкретних програм або проєктів, включаючи благодійні внески від фізичних та юридичних осіб, гранти, пожертви у грошовій чи натуральній формі.	Використовуються виключно за призначенням, фонд зобов'язаний звітувати перед благодійниками. Бухгалтерський облік ведеться на рахунку 48 «Цільове фінансування і цільові надходження».
Нецільові доходи	Внески, які не мають конкретного призначення і можуть використовуватися на будь-які потреби організації.	Можуть спрямовуватися на загальні витрати фонду, включаючи адміністративні витрати, підлягають фінансовому контролю.
Доходи від фінансової діяльності	Надходження у вигляді відсотків за депозитами, дивідендів або інших пасивних доходів.	Не є підприємницькою діяльністю, якщо пов'язані зі статутними завданнями організації, і використовуються на підтримку її діяльності.
Доходи від основної неприбуткової діяльності	Доходи від освітніх, культурних, наукових заходів, які не спрямовані на отримання прибутку, але відповідають статутним цілям.	Можуть включати кошти від продажу матеріалів, друкованої продукції або організації заходів, якщо ціна нижча за ринкову і вони сприяють досягненню мети фонду.
Інші доходи, що підлягають оподаткуванню	Надходження, отримані від діяльності, що не відповідає основній статутній меті, наприклад, надання майна в оренду.	Підлягають оподаткуванню відповідно до законодавства.

Джерело: сформовано згідно з [20]

Облік витрат має бути максимально прозорим, адже законодавство встановлює обмеження на адміністративні витрати та вимагає звітності щодо благодійних програм. Оскільки фонд отримує доходи з різних джерел, необхідно використовувати відповідні бухгалтерські рахунки та методи обліку.

Нормативні вимоги до неприбуткових організацій суттєво впливають на формування фінансових стратегій фонду, визначаючи порядок отримання і використання коштів.

Благодійний фонд «ПРОМІНЬ» належить до категорії мікропідприємств, що підтверджується форматом фінансової звітності, яку він подає. Протягом 2022-2024 років чисельність працівників фонду становила від 9 (у 2022 році) до 10 осіб (у 2023-2024 роках), що демонструє стабільність кадрової політики організації.

Специфіка діяльності благодійного фонду має суттєвий вплив на організацію обліку та формування облікової політики щодо відображення доходів, витрат та фінансових результатів. Аналіз наказу про організацію бухгалтерського обліку й облікову політику від 04.01.2023 № 1 дозволяє виділити ключові особливості організації обліку в ЖВМБФ «ПРОМІНЬ».

Для подальшого дослідження як особливості роботи цього впливають на те, як він веде бухгалтерський облік своїх доходів і витрат розглянемо рисунок 2.1.

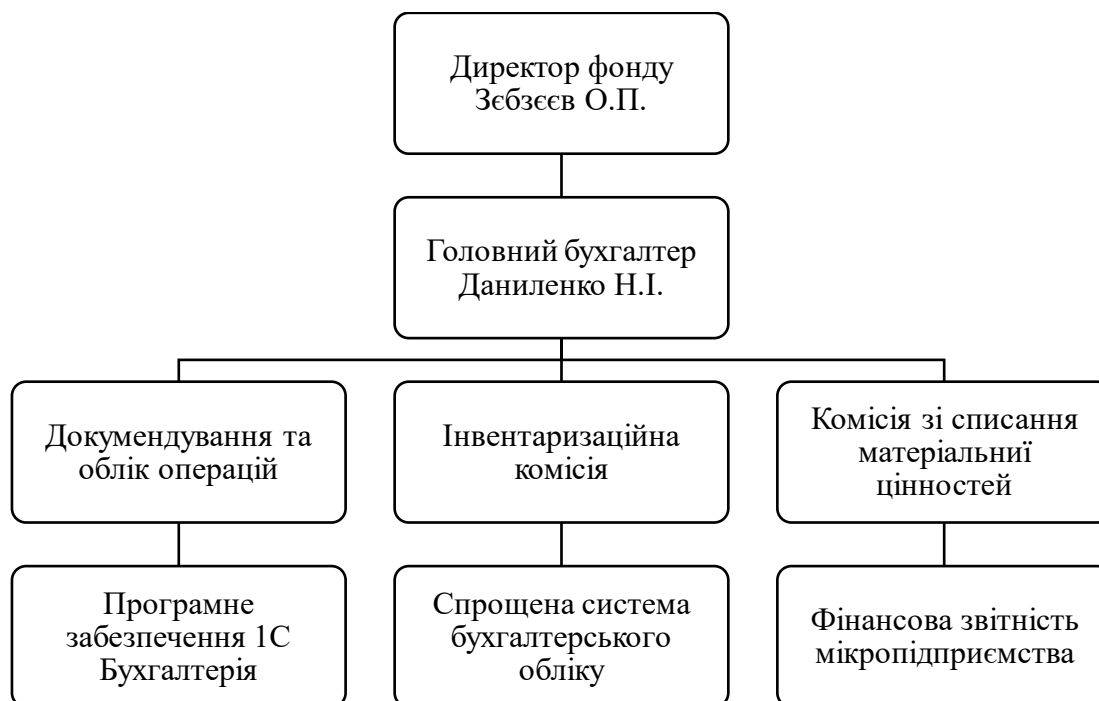

Рисунок 2.1 – Організація обліку у ЖВМБФ «ПРОМІНЬ»

Джерело: сформовано згідно з даними досліджуваного підприємства.

Організаційна структура системи бухгалтерського обліку Жовтководського міського благодійного фонду «ПРОМІНЬ» (ЖВМБФ «ПРОМІНЬ») побудована таким чином, щоб забезпечити ефективне управління фінансовими потоками та точне відображення операційної діяльності. Ця структура дозволяє підтримувати прозорість та відповідальність у фінансових операціях, що є ключовими для благодійної організації.

На чолі бухгалтерської служби стоїть головний бухгалтер Даниленко Н.І., яка відповідає за координацію та контроль усіх облікових процесів. Головний бухгалтер виконує важливу роль у забезпеченні дотримання облікової політики, яка включає визначення методів, методик та форм обліку, що використовуються для ведення поточного обліку та складання фінансової звітності. Вона також несе відповідальність за своєчасне та точне відображення господарських операцій, що є основою для прийняття управлінських рішень.

Аналіз Наказу про облікову політику ЖВМБФ «Промінь» є ключовим, оскільки саме в ньому відображено, як організаційні та технологічні особливості фонду впливають на формування правил обліку доходів, витрат і фінансових результатів.

Основні джерела надходжень — благодійні внески, гуманітарна допомога, гранти — потребують чіткого розмежування доходів за їх цільовим чи нецільовим характером. Згідно з обліковою політикою, доходи визнаються у періоді використання згідно з умовами фінансування (НП(С)БО 15), що відповідає принципам нарахування та відповідності.

Фонд обмежує адміністративні витрати до 20% згідно з законом, тому ретельно веде облік витрат за напрямками: рахунок 92 для адміністративних витрат, рахунок 949 — для операційної діяльності. Це дозволяє забезпечити прозору фінансову звітність і контроль ефективності використання коштів.

Документ фіксує журнально-ордерну систему обліку, застосування програми 1С, збереження первинної документації як в електронному, так і паперовому вигляді. Активи (основні засоби, НМА, запаси) обліковуються за справедливою або

первинною вартістю з урахуванням їх призначення у статутній діяльності. Амортизація нараховується прямолінійним методом.

Облікова політика також регламентує роботу з гуманітарною допомогою, її облік на рахунках 48 і 91 залежно від напряму використання, а також порядок обліку операцій оренди, відряджень, інвентаризації та документообігу.

Розглянемо, як організаційно-технологічні особливості діяльності ЖВМБФ «ПРОМІНЬ» впливають на формування облікової політики щодо відображення доходів, витрат та фінансових результатів операційної діяльності (табл. 2.2).

Таблиця 2.2 – Вплив організаційно-технологічних особливостей на облікову політику доходів та витрат ЖВМБФ «ПРОМІНЬ».

Організаційна особливість	Вплив на облікову політику	Обліковий механізм реалізації
Статус неприбуткової організації	Обмеження на адміністративні витрати (до 20%)	Деталізований облік на рахунках 92 та 949 з чітким розподілом витрат
Диверсифіковані джерела фінансування	Необхідність розмежування цільових та нецільових доходів	Використання рахунків 48 "Цільове фінансування", 71 "Інший операційний дохід"
Соціальна місія фонду	Підвищені вимоги до прозорості фінансових операцій	Журнально-ордерна система обліку, подвійний контроль документації (електронний та паперовий)
Залежність від благодійних внесків	Потреба у детальній звітності перед донорами	Аналітичний облік на субрахунках з деталізацією джерел надходження
Мікропідприємство (9-10 працівників)	Спрощена система звітності	Використання скороченої форми фінансової звітності, мінімізація трудомістких облікових процедур

Джерело: згруповано за інформацією досліджуваного підприємства

Фінансовий результат операційної діяльності визначається як різниця між доходами та витратами операційної діяльності і відображається на рахунку 79 "Фінансові результати". Дані для визначення фінансового результату збираються з рахунків 70, 71, 90, 92, 94.

На основі проведеного аналізу можна виділити ключові особливості формування облікової політики ЖВМБФ «ПРОМІНЬ» щодо доходів, витрат та фінансових результатів операційної діяльності:

1. Облік доходів від реалізації: Основним джерелом доходів є реалізація продукції (товарів, робіт, послуг), що відображається на рахунку 70 "Доходи від реалізації". Згідно з наказом про облікову політику, доходи визнаються відповідно до НП(С)БО 15 «Дохід».
2. Облік інших операційних доходів: Значну частку в структурі доходів фонду займають інші доходи, що можуть включати благодійні внески, гранти, цільове фінансування тощо. Ці доходи відображаються на відповідних субрахунках рахунку 71 «Інший операційний дохід».
3. Облік витрат операційної діяльності: Основні витрати пов'язані з реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг) та відображаються на рахунку 90 "Собівартість реалізації". Згідно з наказом про облікову політику, витрати визнаються відповідно до НП(С)БО 16 «Витрати».
4. Облік інших операційних витрат: Інші витрати фонду відображаються на відповідних субрахунках рахунку 94 «Інші витрати операційної діяльності».
5. Визначення фінансових результатів: Фінансовий результат операційної діяльності визначається як різниця між доходами та витратами операційної діяльності і відображається на рахунку 79 «Фінансові результати».

Облікова політика ЖВМБФ «ПРОМІНЬ» тісно пов'язана з організаційно-технологічними особливостями діяльності фонду, що передбачає прозоре та контрольоване управління фінансовими ресурсами. Доходи поділяються на цільові та нецільові, а їх визнання відбувається відповідно до умов отримання. Витрати чітко класифікуються на адміністративні та операційні, що дозволяє дотримуватися вимог законодавства та ефективно управляти бюджетом. Застосування прямолінійного методу амортизації, ведення обліку в електронній системі, щорічна інвентаризація та затвердження кошторисів забезпечують надійність фінансової звітності. Уся система обліку спрямована на достовірне відображення

господарських операцій, відповідність нормативним актам та досягнення статутних цілей організації.

2.2 Методика обліку доходів, витрат і фінансових результатів операційної діяльності підприємства

Методика обліку доходів, витрат і фінансових результатів операційної діяльності являє собою сукупність послідовних процедур, які забезпечують повне, своєчасне та достовірне відображення господарських операцій організації у бухгалтерському обліку відповідно до встановлених стандартів та законодавчих вимог. Для благодійних організацій, таких як Жовтоводський міський благодійний фонд «ПРОМІНЬ», правильна організація бухгалтерського обліку є критично важливою, оскільки це дозволяє здійснювати ефективний контроль за цільовим використанням отриманих ресурсів, формувати прозору звітність перед донорами та державними органами, а також забезпечувати відповідність неприбутковому статусу фонду. Методика обліку доходів і витрат фонду побудована на основі Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку (НП(С)БО) 15 «Дохід» та 16 «Витрати» і реалізується за допомогою програми автоматизації бухгалтерського обліку «1С: Бухгалтерія» [21].

Доходи Жовтоводського міського благодійного фонду «ПРОМІНЬ» формуються з декількох основних джерел, кожне з яких має власні особливості відображення у бухгалтерському обліку:

- Цільові доходи – надходження, які фонд отримує для реалізації конкретних програм чи проектів. Це благодійні внески, гранти, пожертви в грошовій або натуральній формі. Облік таких доходів здійснюється за рахунком 48 «Цільове фінансування і цільові надходження».
- Нецільові доходи – кошти, що надходять без зазначення конкретного цільового використання. Ці доходи фонд може спрямовувати на загальні

потреби організації, у тому числі адміністративні витрати. Вони обліковуються на рахунках 70 та 71 залежно від виду надходження.

- Інші операційні доходи – це, наприклад, доходи від продажу товарів, надання послуг, проведення заходів відповідно до статутних завдань фонду. Ці доходи обліковуються на рахунку 703 «Інші доходи».

Розглянемо методи та порядок визнання доходів.

Визнання доходів ЖВМБФ «ПРОМІНЬ» відбувається відповідно до НП(С)БО 15 «Дохід», за яким доходи визнаються у бухгалтерському обліку в момент виникнення прав на отримання активів за умови, що оцінка доходу може бути достовірно визначена.

Цільові доходи визнаються фондом у тому періоді, коли відбувається їх фактичне використання відповідно до умов фінансування. Нецільові доходи визнаються в момент виникнення дебіторської заборгованості [24].

Для обліку доходів операційної діяльності використовуються такі первинні документи:

- Договори на надання благодійної допомоги та грантові угоди, які підтверджують цільовий характер отриманих коштів.
- Видаткові накладні та акти прийому-передачі при отриманні благодійної допомоги у натуральній формі.
- Платіжні доручення, рахунки-фактури, касові ордери для обліку грошових надходжень.

У ЖВМБФ «ПРОМІНЬ» витрати поділяються на:

- Адміністративні витрати – пов’язані з управлінням фондом та підтриманням його діяльності (заробітна плата управлінського персоналу, оренда приміщень, комунальні платежі тощо). Відображаються на рахунку 92 «Адміністративні витрати».
- Операційні витрати – пов’язані з реалізацією програм і проектів (придбання матеріалів, оплату робіт та послуг для конкретних заходів). Відображаються на рахунку 949 «Інші витрати операційної діяльності».

Адміністративні витрати законодавчо обмежені до 20% від загального доходу фонду за звітний рік, що потребує детального аналітичного обліку [21].

Документообіг щодо витрат включає:

- Акти приймання-передачі виконаних робіт, накладні на придбання матеріалів.
- Акти на списання малоцінних і швидкозношуваних предметів (МШП).
- Розрахунково-платіжні відомості на заробітну плату.
- Авансові звіти підзвітних осіб з підтверджувальними документами [26].

Розглянемо порядок відображення витрат на рахунках бухгалтерського обліку.

Витрати визнаються в обліку згідно з НП(С)БО 16 «Витрати» в тому періоді, коли вони фактично здійснені:

- Витрати спочатку обліковуються на відповідних субрахунках класу 9, після чого списуються на фінансовий результат за допомогою рахунку 79 «Фінансові результати».
- Використовується деталізована система аналітичних рахунків для відстеження витрат за напрямками діяльності, що забезпечує точність та прозорість звітності.

Розглянемо, яким чином у ЖВМБФ «ПРОМІНЬ» здійснюється формування фінансового результату операційної діяльності на основі облікових процедур і нормативних вимог.

Фінансовий результат операційної діяльності ЖВМБФ «ПРОМІНЬ» визначається як різниця між доходами і витратами звітного періоду. Для цього застосовується метод співставлення доходів і витрат згідно НП(С)БО 15 «Дохід» і НП(С)БО 16 «Витрати».

Для обліку фінансових результатів у бухгалтерському обліку використовується рахунок 79 «Фінансові результати». Цей рахунок є пасивним і призначений для узагальнення інформації про прибуток або збиток фонду. На рахунок 79 списуються доходи з рахунків класу 7 та витрати з рахунків класу 9, що дозволяє чітко визначити фінансовий результат.

Наприкінці кожного звітної періоду здійснюється закриття доходів і витрат шляхом списання на рахунок 79. Після чого визначається фінансовий результат – прибуток або збиток. Далі цей результат відображається у звіті про фінансові результати.

Визначення фінансового результату супроводжується його відображенням на відповідних бухгалтерських рахунках. Розглянемо, як саме це реалізується на практиці.

Формування фінансового результату потребує завершального етапу — закриття відповідних рахунків наприкінці звітної періоду.

Гуманітарна допомога отримується фондом у формі грошових коштів, товарів чи інших матеріальних цінностей, що передбачені спеціальними угодами чи договорами. Облік отриманої гуманітарної допомоги здійснюється за дебетом рахунків обліку грошових коштів, товарів, запасів та іншого майна у кореспонденції з рахунком 48 «Цільове фінансування і цільові надходження» [27].

При використанні гуманітарної допомоги на здійснення статутної діяльності витрати відображаються за кредитом рахунків обліку грошових коштів і товарно-матеріальних цінностей у кореспонденції з рахунком 91 «Загальновиробничі витрати».

Для забезпечення прозорості та контролю за цільовим використанням ресурсів фонд веде деталізований облік надходжень за кожною програмою.

Аналітичний облік гуманітарної допомоги і цільових надходжень ведеться детально за кожним договором чи грантовою угодою. Це дозволяє фонду чітко контролювати виконання умов цільового фінансування та забезпечує прозору звітність перед благодійниками.

Належне оформлення документів є запорукою правильного ведення обліку гуманітарної допомоги. Нижче наведено перелік основних документів, що використовуються у фонді.

Основними первинними документами для оформлення гуманітарної допомоги та цільових коштів є:

- Грантові угоди або договори про надання благодійної допомоги, в яких чітко зазначаються сума коштів, цілі використання та умови звітності.
- Видаткові накладні, акти прийому-передачі товарно-матеріальних цінностей.
- Платіжні доручення та банківські виписки при отриманні грошових коштів [28].

Така система забезпечує належний контроль, відповідність вимогам законодавства та прозорість обліку у Жовтоводському міському благодійному фонді «ПРОМІНЬ».

Для забезпечення прозорого та ефективного обліку фонд застосовує налагоджену систему документообігу, яка охоплює весь процес — від фіксації первинної інформації до формування звітності (рис. 2.2).

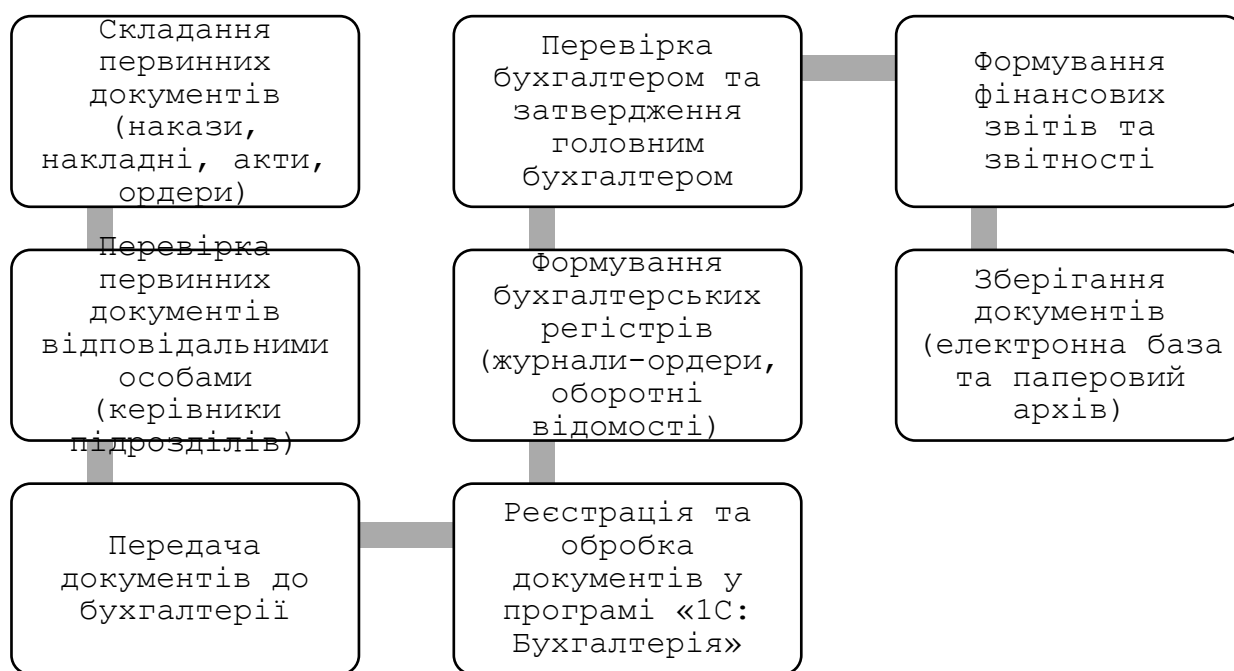

Рисунок 2.2 – Схема документообігу ЖВМБФ «ПРОМІНЬ»

Джерело: складено на основі [21]

Така схема документообігу забезпечує ефективний контроль та своєчасну обробку інформації у Жовтоводському міському благодійному фонді «ПРОМІНЬ».

Чітке ведення первинної документації та застосування автоматизованого обліку у ЖВМБФ «ПРОМІНЬ» є позитивним аспектом, що свідчить про належний

рівень фінансової дисципліни, забезпечує прозорість, контроль за цільовим використанням ресурсів, спрощує звітність і підвищує довіру з боку донорів та контролюючих органів.

Фонд «ПРОМІНЬ» застосовує сучасні методи автоматизації бухгалтерського обліку за допомогою програмного продукту «1С: Бухгалтерія». Це дозволяє швидко обробляти великі обсяги інформації, формувати необхідні бухгалтерські звіти, знижувати ризик помилок та забезпечувати ефективний контроль за веденням обліку.

Основними модулями «1С: Бухгалтерія» програми, що використовуються фондом, є:

- Банк і каса – для обліку грошових операцій та формування касових документів (прибуткових та видаткових касових ордерів, касової книги).
- Зарплата та кадри – для ведення кадрового обліку, нарахування заробітної плати, формування розрахунково-платіжних відомостей та звітності з єдиного соціального внеску.
- Основні засоби та нематеріальні активи – для ведення інвентарного обліку, нарахування амортизації основних засобів і нематеріальних активів, формування інвентаризаційних описів.
- Облік ТМЦ (товарно-матеріальних цінностей) – дозволяє здійснювати аналітичний облік матеріалів і товарів, вести кількісно-сумовий та кількісний облік на складах.
- Розрахунки з контрагентами – забезпечує формування рахунків-фактур, актів приймання-передачі, актів звірки взаєморозрахунків.
- Звітність – для автоматичного формування фінансових звітів: балансу, звіту про фінансові результати, звіту про використання доходів неприбуткової організації (форма №1-м та №2-м) [21].

Аналітичний облік у системі «1С: Бухгалтерія» здійснюється шляхом створення додаткових субрахунків та реєстрів аналітичного обліку, що дозволяє деталізовано відстежувати цільове використання коштів за кожним грантом чи

проектом фонду. Це забезпечує прозорість та достовірність звітності, необхідної для донорів та контролюючих органів.

Таким чином, застосування автоматизованої системи «1С: Бухгалтерія» забезпечує ефективне управління бухгалтерським обліком, мінімізує ризики виникнення помилок, прискорює процес обробки інформації та підвищує рівень контролю за операційною діяльністю фонду [30].

Документи зберігаються в електронному вигляді з можливістю роздрукування на паперових носіях за вимогою контролюючих органів. Кожен документ проходить ретельну перевірку бухгалтером та затверджується підписом відповідальної особи.

Для правильного ведення бухгалтерського обліку в ЖВМБФ «ПРОМІНЬ» важливо чітко визначити типові бухгалтерські проводки, які застосовуються при здійсненні основних господарських операцій. Це забезпечує єдність методології, спрощує контроль і формування звітності. У таблиці 2.3 наведено основні приклади таких проводок.

Таблиця 2.3 – Відображення в обліку операцій щодо доходів та витрат пов'язаних з цільовим фінансуванням

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
	Дебет	Кредит
Отримано цільові кошти	311	48
Використання цільових коштів	48	719
Отримання гуманітарної допомоги	20, 28	48
Списання матеріалів у витрати	949	20, 28
Нарахування заробітної плати	92	661
Списання адміністративних витрат	79	92

Джерело: складено на основі [21]

Розглянемо детальніше облік внесків благодійниками.

На рахунку 48 «Цільове фінансування та цільові надходження» обліковуються цільові внески донорів і благодійників. Зазвичай застосовується субрахунок 483

«Благодійна допомога» для реєстрації таких надходжень. Наприклад, отримані кошти від благодійників надходять на поточний рахунок (рахунок 31) або в касу (рахунок 30) дебетом відповідного рахунку та кредитом рахунку 48. У таблиці 2.4 наведено основні проводки за операціями отримання та використання цільових надходжень (пожертв).

Таблиця 2.4 – Відображення в обліку отримання внесків від благодійників (цільове фінансування)

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
	Дебет	Кредит
Перерахування пожертв на поточний банківський рахунок	311	48
Одержано основні засоби як цільову допомогу	10	48
Одержано малоцінні швидкозношувані предмети у дар як цільову допомогу	22	48
Списано цільові кошти на виконання статутної програми (погашено резерв фонду)	92	48

Джерело: згруповано на основі [21]

Надходження цільових коштів зберігаються на рахунку 48 «Цільове фінансування» без включення у звітний прибуток організації. Лише після фактичного виконання умов донорського фінансування (здійснення цільових витрат) ці кошти списуються у доходи або покривають витрати. У нашому прикладі використано запис дебету рахунку витрат (92) та кредиту 48 на суму фактичних витрат за цільовим призначенням. При цьому принципово, що цільові надходження не відображаються одразу як дохід до завершення цільової програми.

Доходи від надання соціальних послуг відображаються на рахунку 703 «Дохід від реалізації робіт і послуг». Цей рахунок використовується організаціями, що надають послуги, для узагальнення інформації про отримані кошти за виконані роботи/послуги. У таблиці показано приклади операцій: надання послуг у кредит та розрахунки за них готівкою чи безготівково.

Таблиця 2.5 – Відображення у обліку отримання доходу від надання соціальних послуг

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
	Дебет	Кредит
Відображено дохід від реалізації соціальних послуг	361	703
Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ	703	341
Віднесено до складу витрат собівартість виконаних робіт	903	91
Отримано оплату від віл клієнта за виконані роботи	311	361

Джерело: сформовано на основі [21]

Розрахунки з клієнтами – покупцями послуг ведуться на рахунку 361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями», який накопичує дебіторську заборгованість за реалізовані роботи та послуги. Таким чином, у разі надання послуг у кредит на дебет 361 ми переносимо суму заборгованості клієнта, а на кредит 703 – відповідний дохід. При отриманні оплати готівкою або безготівково (через банк) клієнтські зобов'язання зменшуються: дебетується рахунки 30 або 31, а кредитується 361. Це відображено у приведених проводках нарахування доходу та його отримання.

Застосування типових бухгалтерських проводок у ЖВМБФ «ПРОМІНЬ» забезпечує уніфікованість облікових процедур, спрощує контроль, підвищує точність звітності та мінімізує ризики помилок; регулярна інвентаризація й електронне зберігання документів зміцнюють внутрішній контроль та гарантують достовірність фінансових даних.

Проведений аналіз методики обліку доходів, витрат і фінансових результатів Жовтоводського міського благодійного фонду «ПРОМІНЬ» дозволяє зробити висновок, що організація застосовує ефективну систему бухгалтерського обліку, яка відповідає чинному законодавству та міжнародним стандартам. Використання сучасних технологій, таких як програма «1С: Бухгалтерія», забезпечує оперативність і точність облікових процесів, мінімізує ймовірність помилок та сприяє підвищенню прозорості фінансової діяльності фонду.

2.3 Розкриття інформації про доходи, витрати та фінансові результати операційної діяльності у фінансовій звітності ЖВМБФ «ПРОМІНЬ»

Розкриття інформації про доходи, витрати та фінансові результати у фінансовій звітності Жовтоводського міського благодійного фонду «ПРОМІНЬ» (ЖВМБФ «ПРОМІНЬ») здійснюється відповідно до низки нормативно-правових актів України. Основними нормативами, що регламентують порядок формування та розкриття інформації у фінансовій звітності неприбуткових організацій, є:

- Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», що визначає загальні підходи до складання фінансових звітів, порядок їх подання, структуру та вимоги до розкриття інформації.
- Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід», що встановлює критерії визнання та класифікацію доходів, а також методи оцінки і розкриття інформації про доходи у фінансовій звітності.
- Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», яким визначаються порядок визнання, класифікації, оцінки та розкриття інформації про витрати організації.
- Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва», який безпосередньо регулює порядок складання звітності для малих підприємств, включаючи неприбуткові організації, з визначенням обсягів та особливостей розкриття інформації.

Крім цього, наказами Міністерства фінансів України встановлено форми фінансових звітів, які використовують неприбуткові організації, зокрема форму № 1-м «Баланс» та форму № 2-м «Звіт про фінансові результати». Ці документи чітко визначають структуру, перелік статей звітності, вимоги до повноти та прозорості інформації, яка повинна бути розкрита у фінансових звітах [32].

Жовтоводський міський благодійний фонд «ПРОМІНЬ» також дотримується вимог Податкового кодексу України щодо звітності неприбуткових організацій, зокрема щодо цільового використання коштів і обмежень адміністративних витрат.

Жовтоводський міський благодійний фонд «ПРОМІНЬ» використовує спеціалізовані форми фінансової звітності, передбачені для неприбуткових організацій, а саме:

- Форма № 1-м «Баланс»
- Форма № 2-м «Звіт про фінансові результати»

У формі № 2-м «Звіт про фінансові результати» фонд відображає ключові фінансові показники, зокрема доходи, витрати та підсумковий результат діяльності: чистий дохід (ряд. 2000), собівартість (ряд. 2050), інші доходи й витрати (ряд. 2160, 2165), загальні суми доходів і витрат (ряд. 2280, 2285), фінансовий результат до оподаткування (ряд. 2290) та чистий прибуток або збиток (ряд. 2350) [Додаток Б, Г, Д].

Для забезпечення прозорості обліку та відповідності вимогам звітності, ЖВМБФ «ПРОМІНЬ» використовує типові форми фінансової звітності для неприбуткових організацій, у яких систематизовано відображаються доходи, витрати та фінансові результати. З метою детального розгляду структури та змісту таких показників доцільним є аналіз таблиці 2.6, яка демонструє відповідність між формами звітності, конкретними статтями та їхнім економічним змістом.

Таким чином, наведені форми і статті звітності дозволяють ЖВМБФ «ПРОМІНЬ» комплексно та прозоро розкривати інформацію щодо своєї операційної діяльності відповідно до чинних нормативних вимог.

Для більш чіткого розуміння процесу розкриття інформації розглянемо конкретні приклади з фінансової звітності Жовтоводського міського благодійного фонду «ПРОМІНЬ» за 2023 рік (табл. 2.7).

Особливістю подання інформації у звітах ЖВМБФ «ПРОМІНЬ» є те, що доходи та витрати відображаються не лише в загальних сумах, але й детально розшифровуються у примітках до фінансової звітності. Це забезпечує додаткову

прозорість і дозволяє користувачам звітності детально аналізувати фінансову діяльність фонду.

Таблиця 2.6 – Форми звітності ЖВМБФ «ПРОМІНЬ» та відповідні статті для розкриття доходів і витрат

Форма	Стаття	Суть показника	Код рядка
1	2	3	4
Звіт про фінансові результати (Форма №2-м)	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	Дохід від операційної діяльності	2000
Звіт про фінансові результати (Форма №2-м)	Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	Витрати, безпосередньо пов'язані з реалізацією товарів або послуг	2050
Звіт про фінансові результати (Форма №2-м)	Інші доходи	Інші надходження, що не входять до основної діяльності	2160
Звіт про фінансові результати (Форма №2-м)	Інші витрати	Витрати, що не пов'язані безпосередньо з основною діяльністю	2165
Звіт про фінансові результати (Форма №2-м)	Фінансовий результат до оподаткування	Різниця між загальними доходами та витратами	2290
Звіт про фінансові результати (Форма №2-м)	Чистий прибуток (збиток)	Підсумковий фінансовий результат діяльності фонду	2350

Джерело: згруповано за інформацією [Додаток Б, Г, Д]

Аналіз фінансової звітності Жовтоводського міського благодійного фонду «ПРОМІНЬ» свідчить про високу ступінь відповідності вимогам повноти та прозорості інформації відповідно до нормативно-правових актів України.

З метою оцінки якості фінансової звітності ЖВМБФ «ПРОМІНЬ» доцільно проаналізувати, наскільки повно і точно у звітах розкривається інформація про доходи та витрати фонду.

Таблиця 2.7 – Фрагмент Звіту про фінансові результати ЖВМБФ «ПРОМІНЬ» за 2023 рік

Назва показника	Код рядка	Сума за звітний період, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	1 560,60
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	1 456,60
Інші доходи	2160	1 804,20
Інші витрати	2165	1 804,20
Разом доходи	2280	3 364,80
Разом витрати	2285	3 260,80
Фінансовий результат до оподаткування	2290	104
Чистий прибуток (збиток)	2350	104

Джерело: згруповано за інформацією [Додаток Г]

Таблиця 2.8 узагальнює ключові критерії, які дозволяють оцінити відповідність звітності вимогам національних стандартів бухгалтерського обліку, а також рівень прозорості й аналітичної деталізації, що забезпечують користувачам звітності достовірне уявлення про фінансову діяльність організації.

Аналіз Звітів про фінансові результати за 2022, 2023, 2024 роки) демонструє, що Жовтоводський міський благодійний фонд «ПРОМІНЬ» розкриває інформацію у фінансовій звітності повно і прозоро. Всі доходи та витрати фонду відповідним чином класифікуються та детально пояснюються у примітках, що дає змогу отримати чітке уявлення про фінансовий стан і результати діяльності організації [Додаток А, В, г].

Водночас загальними проблемами неприбуткових організацій, які можуть бути актуальними і для ЖВМБФ «ПРОМІНЬ», є складність у деталізації та поділі адміністративних і проектних витрат через законодавчі обмеження на адміністративні витрати (до 20% від загальних доходів). Утім, аналіз фінансової звітності фонду за останні роки свідчить про відсутність значних порушень у цій сфері.

Таблиця 2.8 – Оцінка повноти та відповідності розкриття доходів/витрат у звітності ЖВМБФ «Промінь»

Критерій	Наявність	Коментар
Повнота розкриття доходів та витрат	Так	Всі основні статті доходів та витрат деталізовано та повністю розкриті
Наявність пояснювальних приміток	Так	В наявності докладні примітки, які пояснюють склад витрат і доходів
Відповідність нормативам (НП(С)БО 1, 15, 16, 25)	Так	Фонд повністю дотримується норм НП(С)БО щодо складання звітності
Прозорість інформації щодо цільового використання коштів	Так	Здійснюється детальний аналітичний облік цільових коштів
Відсутність типових помилок у звітності	Так	Типові помилки не виявлено

Джерело: згруповано за інформацією [21]

Фінансова звітність Жовтоводського міського благодійного фонду «ПРОМІНЬ» повністю відповідає чинним нормативним вимогам України. Основні особливості звітності полягають у детальному аналітичному обліку та прозорості щодо використання коштів, що дозволяє користувачам звітності отримувати повну інформацію для оцінки фінансових результатів діяльності фонду. Типових проблем або суттєвих відхилень не виявлено, що підтверджує ефективність організації фінансового обліку та звітності у фонді.

2.4 Удосконалення системи обліку доходів і витрат ЖВМБФ «ПРОМІНЬ» в умовах діджиталізації процесів управління

Сучасні цифрові інструменти для автоматизації обліку та звітності. Впровадження новітніх інформаційних технологій у діяльність благодійного фонду «Промінь» є важливим кроком для підвищення ефективності обліку, прозорості

фінансової звітності та оперативності управління. Сьогодні існує широкий спектр цифрових рішень, які можуть бути використані неприбутковими організаціями для автоматизації бухгалтерського обліку та суміжних процесів. Розглянемо основні з таких інструментів та їх можливості:

- Програмні продукти для бухгалтерського обліку (1С, BAS та інші ERP-системи). Бухгалтерські системи класу ERP дозволяють вести комплексний облік фінансово-господарської діяльності фонду в електронному вигляді. В Україні традиційно популярним є програмний комплекс «1С:Бухгалтерія» (нині – його сучасні аналоги під брендом BAS). Існують спеціалізовані конфігурації, розроблені саме для неприбуткових організацій – наприклад, рішення «BAS Бухгалтерський облік для неприбуткових організацій України», яке адаптоване під особливі потреби фондів і громадських об'єднань. Таке програмне забезпечення підтримує облік цільового фінансування, дозволяє автоматично розподіляти доходи і видатки за проектами, формувати необхідні реєстри і звіти (в тому числі Податковий звіт про використання коштів неприбуткової організації). Зокрема, в конфігурації для неприбуткових реалізовано механізм планування і контролю бюджету за статтями доходів і витрат, можливість відкриття аналітичних рахунків за джерелами фінансування та напрямками використання коштів. Ведення обліку в електронній системі значно скорочує ручну працю бухгалтера: типові господарські операції (нарахування зарплати, оприбуткування благодійної допомоги, списання витрат тощо) оформлюються стандартними електронними документами, що автоматично відображаються на відповідних бухгалтерських рахунках. Наприклад, програма генерує проведення Дт 48 - Кт 719 при визнанні цільового фінансування доходом або Дт 791 - Кт 92 при списанні адміністративних витрат на фінансовий результат – відповідно до налаштувань облікової політики. У кінці періоду програма може автоматично сформувати фінансову звітність (форми №1-м, №2-м) на підставі введених даних, мінімізуючи ризик помилок при перенесенні показників. Таким чином, сучасні облікові системи типу BAS забезпечують комплексну автоматизацію бухгалтерії фонду, підвищують точність обліку та швидкість обробки інформації.

Це особливо актуально при зростанні обсягів операцій фонду та ускладненні вимог донорів до звітності [33].

- Хмарні технології в бухгалтерії. Сучасним трендом є перехід на *хмарні* сервіси обліку (Cloud Accounting). Це означає, що бухгалтерська програма працює не на локальному комп'ютері, а на віддаленому сервері, забезпечуючи доступ через інтернет. Для фонду це зручно тим, що декілька користувачів (бухгалтер, менеджер проекту, аудитор) можуть одночасно працювати з базою даних з різних місць. Хмарні рішення (наприклад, оренда «BAS» у хмарі або використання SaaS-систем на зразок Xero, QuickBooks Online – якщо потрібна міжнародна звітність) гарантують цілодобовий доступ до даних з будь-якої локації, при цьому провайдер забезпечує *захист і резервування даних* та оновлення ПЗ. Додатковою перевагою є економія коштів на придбанні серверів та ІТ-обслуговуванні – фонд може не утримувати власну ІТ-інфраструктуру, достатньо підключення до хмарного сервісу. Захищені канали зв'язку і системи резервного копіювання гарантують збереження бухгалтерської інформації навіть у разі форс-мажорів (що актуально в умовах воєнного часу). Таким чином, перехід на «хмарну бухгалтерію» підвищує надійність і гнучкість роботи облікового підрозділу фонду.

- CRM-системи для управління донорами та проектами. CRM (*Customer/Constituent Relationship Management*) – це програми для обліку і управління взаємовідносинами з партнерами, клієнтами або, у випадку благодійних організацій, з донорами та бенефіціарами. Впровадження CRM-системи допоможе фонду «Промінь» структурувати інформацію про благодійників (контактні дані, суми внесків, цільові програми, які вони підтримують), а також про отримувачів допомоги. Наприклад, CRM дозволяє вести базу даних донорів, автоматизувати розсилку листів подяки та звітів про використання їхніх коштів, планувати фандрейзингові кампанії. Окремим напрямом є облік звернень та розподіл допомоги: CRM може містити модуль для реєстрації заявок від сімей/осіб, які потребують допомоги, і відстежувати статус надання цієї допомоги. Показовим є приклад ГО, яка розробила власну CRM-систему для обліку гуманітарної допомоги: це вирішило проблеми прозорості в обліку отримувачів – система гарантує, що всі

отримують допомогу справедливо, запобігає дублюванню або зловживанням. Для фонду «Промінь» CRM-система могла б інтегруватися з бухгалтерським обліком: наприклад, коли донор здійснює внесок через CRM (онлайн-платіж), ці дані автоматично передавались би в облікову систему (формуючи запис Дт 311 Кт 48). Так само витрати за проектами, зафіксовані в бухгалтерії, можуть відображатися в CRM у вигляді прогрес-барів бюджету, доступних менеджерам проектів чи самим донорам через особистий кабінет. Отже, CRM у благодійному фонді – це інструмент не лише для комунікації, але й для *прозорого відстеження потоку коштів*, побудови довгострокових відносин з жертвувачами на основі довіри [34].

- Електронна звітність та взаємодія з державними порталами. Цифровізація значно спрощує виконання обов'язкових звітних процедур фонду. Замість заповнення паперових форм зараз використовуються спеціалізовані програми для подання електронної звітності – такі як «М.Е.Дос», «Сота», «Fredo Звіт» тощо. Фонд «Промінь» може формувати і відправляти через інтернет свою квартальну податкову звітність неприбуткової організації (звіт про використання доходів (прибутків)), фінансову звітність, звіти по ЄСВ та інші форми, засвідчуючи їх кваліфікованим електронним підписом. Портал Державної податкової служби (Електронний кабінет платника) надає зручний інтерфейс для контролю стану поданих звітів, сплати податків з зарплати тощо. Використання електронної звітності мінімізує ризик помилок (програма виконує автоматичні контролю), скорочує час на відвідування державних органів і підвищує оперативність розкриття інформації. З боку контролюючих органів також посилюється акцент на електронній перевірці: наприклад, органи ДПС можуть аналізувати дані звітів фонду та звіряти їх з іншими базами даних автоматично. Тому перехід на електронний документообіг зі державними структурами – необхідна складова діджиталізації обліку.

- Онлайн-банкінг та платіжні сервіси. Для ефективного обліку грошових коштів фонд може інтегрувати свою бухгалтерську систему з клієнт-банком. Сучасні програми (в т.ч. BAS) підтримують імпорт банківських виписок у стандартних форматах (XML/CSV) прямо в облікову базу. Це означає, що всі рухи

коштів на рахунку фонду в банку автоматично відображаються на відповідних рахунках бухгалтерського обліку (311, 48, 64 тощо) без ручного введення. Наприклад, коли надходить благодійний внесок на рахунок, система, завдяки налаштованим правилам, може одразу відобразити: Дт 311 «Поточні рахунки в національній валюті» / Кт 48 «Цільове фінансування і цільові надходження» – з аналітикою «Донор: ПБ; Програма: освітній проект» (якщо така інформація зазначена в призначенні платежу). Це скорочує трудомісткість обліку та зменшує імовірність помилок при введенні даних. Онлайн-банкінг також спрощує контроль за витратами: відповідальні особи фонду можуть в режимі реального часу відстежувати залишки коштів за окремими проектами (за наявності окремих субрахунків чи окремих рахунків у банку для різних програм, що теж рекомендується. Крім того, існують сучасні платіжні рішення, орієнтовані на благодійність: наприклад, сервіси інтернет-еквайрингу з комісіями, пільговими для фондів, або платформи для збору пожертв онлайн, які надають зведену інформацію про транзакції. Інтеграція таких сервісів з бухгалтерією (через API або звітні файли) є ще одним кроком до повної автоматизації обліку [34].

- Електронний документообіг та цифрові архіви. Важливою частиною діджиталізації є перехід на електронний документообіг (ЕДО) всередині організації. Для фонду це означає, що більшість первинних документів – акти виконаних робіт, рахунки, накладні від постачальників, заявки на витрати, авансові звіти співробітників – можуть існувати в електронному вигляді. Використання систем ЕДО (наприклад, «Вчасно», «DocuSign», модулі ЕДО в BAS) дає змогу погоджувати та підписувати документи онлайн, скорочуючи час на їх обробку. Документи зберігаються в цифровому архіві, де їх легко знайти за датою, контрагентом або проектом. Для бухгалтерії це означає швидкий доступ до підтвердних документів під час перевірок або підготовки звітів – більше не потрібно переглядати стоси паперів, достатньо ввести пошук в електронному реєстрі. До того ж, цифровий архів захищений від фізичного знищення документів (пожежі, пошкодження) і може дублюватися в хмарному сховищі. Перехід фонду на безпаперовий облік підвищує прозорість: незалежний аудитор чи донор за потреби

можуть отримати доступ до сканів або е-копій документів, що підтверджують витрати фонду [35].

Покращення контролю за витратами та прозорості звітності через цифровізацію. Запровадження згаданих цифрових інструментів дає не лише зручність, але й нові можливості для контролю й аналітики, що особливо актуально для благодійного фонду з точки зору забезпечення цільового використання коштів.

По-перше, автоматизовані системи обліку дозволяють налаштувати *багаторівневий контроль бюджету*. У програмі можна закласти бюджетні ліміти за проектами чи статтями витрат і відстежувати їх виконання. Наприклад, якщо грантовим кошторисом передбачено 100 тис. грн на певний захід, система попереджатиме, коли витрати наближаються до цієї суми, або блокуватиме проведення документів, що перевищують бюджет (за бажанням налаштування). Це унеможливує перевитрати коштів і сприяє фінансовій дисципліні. Керівництво фонду в режимі реального часу може отримувати звіти про *залишки бюджету* за кожним напрямом, про структуру витрат (скільки пішло на допомогу, скільки на адміністративні потреби) тощо.

По-друге, цифрові технології спрощують внутрішній і зовнішній аудит. Внутрішній контроль можна реалізувати через розмежування доступу в системі: кожен користувач (бухгалтер, менеджер проекту, касир) має свою роль і права, тож знижується ризик несанкціонованих операцій. Всі дії в системі логуються, що створює прозорий журнал подій – якщо сталася помилка або зловживання, завжди можна простежити, хто і коли ввів або змінив дані. Зовнішні аудитори чи ревізійна комісія можуть отримати дистанційний доступ до окремих модулів або до резервної копії бази даних для перевірки – це зручно і швидко, на відміну від збору паперових документів. Окремо варто зазначити, що *якість і точність даних* в цифровому обліку вища: багато операцій проводяться автоматично, з використанням довідників і налаштованих шаблонів, що зменшує кількість помилок людського фактору (описки, пропуски). Підвищення точності обліку прямо впливає на достовірність фінансової звітності фонду [35].

По-третє, діджиталізація сприяє підвищенню прозорості для стейкхолдерів – донорів, благодійників, громадськості. Завдяки сучасним технологіям фонд може публікувати свою фінансову інформацію у зручному та наочному форматі. Наприклад, багато провідних благодійних організацій на своїх веб-сайтах розміщують інтерактивні звіти: діаграми, інфографіку про те, скільки коштів зібрано і на що їх витрачено. Автоматизована система обліку значно полегшує підготовку таких публікацій – дані можна експортувати і візуалізувати без ручного складання таблиць. Фонд «Промінь» може запровадити практику регулярного онлайн-звітування: щоквартально або щорічно викладати у відкритий доступ ключові фінансові показники (доходи, витрати за програмами, адміністративні витрати), підтвержені даними бухгалтерії. Це підвищить довіру з боку суспільства та потенційних донорів, адже прозорість і підзвітність – одні з головних критеріїв оцінки роботи НПО. До того ж, використання цифрових каналів (сайт, соціальні мережі, email-розсилки) для звітування дозволяє охопити ширшу аудиторію оперативніше і з меншими витратами, ніж паперові звіти.

По-четверте, цифрові інструменти відкривають шлях до нових форм залучення ресурсів. Зокрема, розвиток фінтеху дав поштовх явищу крипто-благодійності та використання блокчейн-технологій для прозорого відстеження пожертв. Існують платформи, де кожен транзакцію пожертви можна простежити у реєстрі – це максимальна прозорість, закладена технологічно. Хоча для фонду «Промінь» це може бути питанням майбутнього, готовність приймати внески через різні цифрові канали (Apple/Google Pay, криптовалюта, краудфандингові платформи) і інтегрувати ці канали в свою облікову систему демонструє інноваційність та відкритість організації.

Приклади ефективності цифрових рішень. Практичний досвід впровадження IT-рішень в діяльність благодійних фондів уже показує їхню користь. За оцінками експертів, автоматизація рутинних облікових операцій дозволяє зекономити до 50–70% робочого часу бухгалтера на підготовку звітності, а також зменшити витрати на адміністративне управління приблизно на 20% за рахунок оптимізації процесів (менше ручної роботи – менше помилок і виправлень, менше

затримок). Наприклад, якщо раніше підготовка річного фінансового звіту вимагала тиждень збору даних і перевірок, то з інтегрованою ERP-системою цей процес може займати лічені години, оскільки більшість довідок формується автоматично. Інший приклад – швидкість реагування на запити донорів: у цифровізованому фонді менеджер у кілька кліків може згенерувати звіт для донора про використання його коштів (з деталізацією до кожної витрати), тоді як без системи на це пішло б значно більше часу [36].

Крім того, IT-рішення сприяють покращенню комунікації в команді фонду. Онлайн-системи дозволяють керівникам проектів бачити фінансовий стан свого проекту в реальному часі, погоджувати витрати через електронні заявки, отримувати сповіщення про виконання бюджету. Це підвищує відповідальність і фінансову грамотність персоналу: кожен розуміє, як його рішення впливають на бюджет, і бачить актуальні дані. В цілому, цифровізація управління змінює підхід до роботи – рішення приймаються на основі актуальної інформації, доступ до якої є у потрібних людей у потрібний момент, що робить весь механізм управління більш гнучким та прозорим.

У підсумку, впровадження сучасних цифрових інструментів обліку та контролю в ЖВМБФ «Промінь» є невід’ємною частиною його розвитку. Це не лише полегшить роботу бухгалтерії, але й підвищить довіру донорів через прозорість фінансів, забезпечить ефективніше використання ресурсів фонду та його спроможність масштабувати діяльність. Діджиталізація відкриває нові можливості для залучення коштів і взаємодії з благодійниками, формуючи імідж сучасної, підзвітної організації, що здатна максимально ефективно реалізовувати благодійні програми в цифрову епоху.

ВИСНОВКИ

У результаті виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи досягнуто поставленої мети дослідження та виконано всі завдання, визначені у вступі.

Досліджено економічну сутність доходів і витрат та їхній вплив на формування фінансових результатів, узагальнено теоретико-методичні підходи до відображення операційних результатів діяльності підприємств і неприбуткових організацій.

Проаналізовано чинну нормативно-правову базу обліку доходів і витрат в Україні, зокрема національні стандарти бухгалтерського обліку та вимоги податкового законодавства щодо неприбуткових організацій. Це створило підґрунтя для проведення практичного аналізу об'єкта дослідження – Жовтоводського міського благодійного фонду «ПРОМІНЬ».

Обґрунтовано, що облік доходів і витрат у неприбутковій організації будується на загальноприйнятих принципах бухгалтерського обліку, зокрема на принципах нарахування та відповідності доходів і витрат. Згідно з НП(С)БО 16, витрати визнаються одночасно зі зменшенням активів або збільшенням зобов'язань, а фінансовим результатом є різниця між сумою доходів і витрат.

Особливістю для неприбуткових фондів є порядок визнання цільових надходжень: відповідні доходи визнаються тільки у періодах, коли витрати, що відповідають умовам надання цільового фінансування, фактично понесені. Таким чином, чистий фінансовий результат ЖВМБФ «ПРОМІНЬ» визначається як позитивна або негативна різниця надходжень (пожертв, грантів, членських внесків тощо) і здійснених витрат, що ілюструє зв'язок між статутною діяльністю фонду та його фінансовим результатом.

Нормативне регулювання обліку у неприбуткових організаціях ґрунтується на Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність», національних стандартах бухгалтерського обліку і Плані рахунків із Інструкцією № 291. Спеціальних стандартів для благодійних фондів не передбачено, тому ЖВМБФ

«Промінь» дотримується тих самих правил, що й підприємства комерційного сектору. Разом з тим, фонд підпадає під визначення неприбуткової організації за ПКУ, тобто він не розподіляє отримані надходження між засновниками і використовує їх лише на цілі, передбачені статутом. За такими правилами фонд звітує про використання коштів і податково звільняється від сплати податку на прибуток (п. 133.4 ПКУ) за умови цільового застосування доходів.

Облікова політика ЖВМБФ «ПРОМІНЬ» сформована на основі обраних принципів, методів і процедур бухгалтерського обліку, затверджених наказом керівника фонду. У документах описано, що організація веде облік доходів нарахуванням, класифікує витрати за видами діяльності та програмами, застосовує метод амортизації основних засобів тощо відповідно до НП(С)БО. Обрані методи та політики (наприклад, облік цільових надходжень і форм звітування) відповідають вимогам ст. 8 Закону про бухгалтерський облік і є узгодженими з власником фонду. Таким чином, облікова політика ЖВМБФ «ПРОМІНЬ» забезпечує послідовність та прозорість ведення обліку і подання фінансової звітності згідно з чинними нормативними актами.

За результатами аналізу фінансової звітності фонду за 2022–2024 роки встановлено структуру джерел надходжень (переважно благодійні внески, гранти, інші цільові кошти) і структуру витрат (операційні видатки за напрямками діяльності). Фінансові результати показують, що фонд виявив прибуток/збиток в кожному звітному році, що відображено у звіті про фінансові результати як перевищення/недостатність доходів над витратами (оскільки фінансовий результат – це «доходи – витрати = прибуток/збиток»). Аналіз також виявив коливання у плануванні бюджетних коштів та надходжень через зовнішні чинники (наприклад, зміни донорських програм). У цілому виконання бюджетів програм фонду відповідає статутним завданням, проте виявлені неузгодженості між фактичним використанням коштів і затвердженими планами, що потребують коригування внутрішніх процедур обліку.

Під час оцінювання системи обліку і звітності ЖВМБФ «ПРОМІНЬ» виявлено такі проблеми.

По-перше, відсутнє чітке аналітичне розмежування витрат за видами і за джерелами фінансування. В реєстрах бухгалтерського обліку немає автоматизованої аналітики витрат за цільовими фондами, тому потребує розробки окремих методик і форм обліку для цільових надходжень.

По-друге, відсутній належний контроль відповідності використання коштів статутним цілям: зауважено, що використання доходів фонду «не за призначенням» може призвести до негативних наслідків (як попереджають податкові органи, некоректне використання нецільових надходжень тягне штрафи і втрата неприбуткового статусу).

По-третє, виявлено низький рівень автоматизації облікових процесів – багато операцій ведуться вручну, що збільшує ризик помилок і затримок при формуванні звітності.

Для подолання зазначених недоліків пропонуються загальні напрями вдосконалення обліку. Зокрема, рекомендується впровадити сучасні інформаційні технології: застосувати програмні продукти, що підтримують управління неприбутковими організаціями (наприклад, конфігурації «BAS Бухгалтерія неприбуткової організації»), та інтеграцію з електронними сервісами (банківськими сервісами, системами електронного документообігу і звітування). Автоматизація звітності та цифрові платформи допоможуть нівелювати людський фактор і підвищити точність розрахунків. Також слід удосконалити внутрішній облік шляхом запровадження аналітики за програмами і проектами, щоб чітко відслідковувати витрати за кожним джерелом фінансування. Крім того, рекомендується провести додаткове навчання бухгалтерії фонду новим методам обліку і використанню електронних сервісів фіскальної служби, оскільки цифровізація податкових процедур суттєво спрощує обмін інформацією й формування звітності. Застосування цих заходів сприятиме посиленню прозорості фінансової діяльності фонду і підвищенню ефективності використання його ресурсів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Блакита Г. В., Шилова Т. С. Теоретичні аспекти обліку фінансових результатів на туристичних підприємствах. Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. Випуск 1(1). 2017. 15-23 с.
2. Вороніна О. О. Управління фінансовим результатом промислового підприємства: автореф. дис.; канд. екон. наук: 08.00.04. Харків, 2009. 25 с.
3. Загородній А.Г., Вознюк Г.Л., Партин Г.О. Облік і аудит: Термінологічний словник. Львів: Центр Європи, 2002. 671 с.
4. Пантелєєв В.П., Сніжко О.С. Словник бухгалтера та аудитора. Київ: Інформ.-аналіт. Агенство, 2009. 239 с.
5. Господарський кодекс України. Прийнятий постановою Верховної Ради України 16.01.03р. № 436-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/> (дата звернення: 29.04.2024).
5. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 18 «Дохід». Дата оновлення: 01.01.2012. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/> (дата звернення: 29.04.2024).
6. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Затв. Наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73. Дата оновлення: 03.01.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/> (дата звернення: 29.04.2024).
7. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. Дата оновлення: 01.01.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 29.04.2024).
8. Безбах І. Особливості обліку інших операційних доходів. Вісник студентського наукового товариства «ВАТРА» Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ. Вінниця, 2018. № 49. С. 26-29.
9. Нестеренко В. Ю. та ін. «Актуальні аспекти аналізу фінансово-економічної діяльності підприємства» // <http://ppb.khadi.kharkov.ua/> (дата звернення: 29.04.2024).

10. Свиноус Н. І., «Теоретичні основи трактування понять «інвестиція» та «інвестиційна діяльність»» // <http://rep.btsau.edu.ua/> (дата звернення: 29.04.2024).

11. Ситник Г. В., Архіпов Н. М. Система управління ефективністю операційної діяльності підприємства. Проблеми економіки. Економіка та управління підприємствами. 2018. Вип. 1. С. 223-230. // URL: <http://www.irbis-nbuv.gov.ua/> (дата звернення: 29.04.2024).

12. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід». Затв. Наказом Міністерства фінансів України від 29.11.1999 № 290. Дата оновлення: 03.11.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/> (дата звернення: 29.04.2024).

13. Пластун Н. І. Наочний посібник для студентів кооперативних коледжів. Спеціальність: 071 Облік і оподаткування К.: НМЦ «Укоопосвіта», 2020. 122 с.

14. Петрик О.А., Савченко В.Я., Свідерській Д.Є. Організація та методика аудиту підприємницької діяльності: Навч. Посіб. / За заг. ред. О.А. Петрик. К.: КНЕУ, 2008. 472 с.

15. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : затв. наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. Дата оновлення: 23.02.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 29.04.2024).

16. Подолянчук О.А. Облік доходів підприємств: теорія та практика. Монографія. Вінниця: ТД «Едельвейс і К». 2017. 272 с.

17. Мендусь А. І. Класифікація витрат підприємства та критерії їх визнання. Сучасні теоретичні та практичні аспекти антикризового регулювання економіки в умовах європейської інтеграції: : матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф. (м. Одеса, 31 жовтня 2020 р.). 2020.

18. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати». Затв. Наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 № 318. Дата оновлення: 03.11.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 29.04.2024).

19. Циліорик Г.І. Економічний зміст та порядок визнання доходів операційної діяльності. Реформування обліку, звітності та аудиту в системі АПК України: стан та перспективи. 2018. 169 с.

20. Чижевська Л. В., Поліщук І. Р., Сарган С. С. Облікова політика як інструмент управління фінансовими результатами підприємства. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. 2022. Вип. 3(53). С. 34–40.
21. Інформаційна база даних підприємства. SMIDA. URL: <https://smida.gov.ua/db> (дата звернення: 22.03.2025).
22. Домбровська Н. Р. Облікова політика доходів, витрат та фінансових результатів підприємства. Глобальні та національні проблеми економіки. 2016. № 9. С. 771–775.
23. Мінагрополітики України. Наказ від 22.06.2016 № 217 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо складання розпорядчого документа про облікову політику державного підприємства та акціонерного товариства». – К.: Мінагрополітики, 2016. – 11 с.
24. Правдюк Н. Л., Коваль Л. В., Коваль О. В. Облікова політика підприємств: навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2020. 647 с.
25. Калабухова С. В. Вплив облікової політики на аналітичні показники фінансової звітності підприємства. Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. «Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія». 2017. С. 127–130.
26. Тищенко В., Ярмоліцька О. Неприбуткові організації в Україні: нормативно-правове регулювання та особливості обліку і оподаткування. Економіка і управління: зб. наук. пр. ДУІТ. 2019. Вип. 43–44. С. 131–143.
27. Дропа Я. Б. Фінансовий аналіз: навч. посібник. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2023. 238 с.
28. Карченкова О. Л., Шендригоренко М. Т. Типові помилки в обліку фінансових результатів підприємства: виявлення і запобігання. Економіка та суспільство. 2018. № 14. С. 912–915.
29. Єпіфанова І. Ю., Гуменюк В. С. Фактори зростання прибутку підприємства. Молодий вчений. 2016. № 7. С. 46–49.

30. Міжнародний стандарт фінансової звітності 15 «Дохід від договорів з клієнтами». Офіц. переклад МФУ. – Київ: Міністерство фінансів України, 2018. – 72 с.

31. Герасименко В. Облік в неприбуткових організаціях: міфи та реальність [Електронний ресурс] // Buhgalter.ua (Ліга:Закон). – 28 верес. 2023. – Режим доступу: https://buh.ligazakon.net/aktualno/13523_oblk-v-nepributkovikh-organizatsiyakh-mfi-ta-realnst (дата звернення: 25.05.2025).

32. Герасименко В. Облік в неприбуткових організаціях: міфи та реальність [Електронний ресурс] // Buhgalter.ua (Ліга:Закон). – 28 верес. 2023. – Режим доступу: https://buh.ligazakon.net/aktualno/13523_oblk-v-nepributkovikh-organizatsiyakh-mfi-ta-realnst (дата звернення: 25.04.2025).

33. Головчак Ю. В., Головчак Г. В. Цифрова трансформація бухгалтерського обліку та аудиту через хмарні рішення // Інвестиції: практики та досвід. – 2024. – № 20. – С. 137–142.

34. Потилко О. А., Прокопенко А. Прозора звітність для благодійних та громадських організацій: поради експертів [Електронний ресурс] // Philanthropy in Ukraine. – 10 верес. 2024. – Режим доступу: <https://philanthropyinukraine.org/knowledge-hub/publication/prozora-zvitnist-dlya-blagodijnyh-ta-gromadskyh-organizacij-poradi-ekspertiv> (дата звернення: 25.04.2025).

35. Бунда О. М., Матюха М. М. Цифровізація системи бухгалтерського обліку підприємства // Журнал стратегічних економічних досліджень. – 2023. – № 6 (17). – С. 133–142.

36. Ченаш В. С., Абрамов А. П., Шебештень Е. Г. Розвиток бухгалтерських систем в Україні під впливом цифрових технологій // Актуальні питання економічних наук. – 2024. – № 3–4.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

**Баланс (Фінансова звітність мікропідприємства) ЖВМБФ «ПРОМІНЬ»
на 31 грудня 2022 року
Форма №1**

Актив	Код рядка	На початок звітного року, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
1	2	3	4
I. Необоротні активи Основні засоби:	1010	8.80	-
первісна вартість	1011	94.20	94.20
знос	1012	85.40	94.20
Усього за розділом I	1095	8.80	-
II. Оборотні активи Запаси	1100	149.20	298.40
Поточна дебіторська заборгованість	1155	0.60	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	26.70	171.80
Усього за розділом II	1195	176.50	470.20
Баланс	1300	185.30	470.20
Пасив	Код рядка	На початок звітного року, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
1	2	3	4
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	6.30	66.60
Усього за розділом I	1495	6.30	66.60
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	179.00	403.60
Баланс	1900	185.30	470.20

ДОДАТОК Б

Звіт про фінансові результати ЖВМБФ «ПРОМІНЬ» за 2022 рік

Форма № 2

I. Фінансові результати

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За попередній період, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	987.50	984.30
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	927.30	1 023.60
Інші доходи	2160	1 473.70	902.40
Інші витрати	2165	1 473.70	902.40
Разом доходи (2000 + 2160)	2280	2 461.20	1 886.70
Разом витрати (2050 + 2165)	2285	2 401.00	1 926.00
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	60.20	-39.30
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300 - (+) 2310)	2350	60.20	-39.30

ДОДАТОК В

Баланс (Фінансова звітність мікропідприємства) ЖВМБФ «ПРОМІНЬ»
на 31 грудня 2023 року
Форма №1

Актив	Код рядка	На початок звітнього року, тис. грн	На кінець звітнього періоду, тис. грн
1	2	3	4
первісна вартість	1011	94.20	94.20
знос	1012	94.20	94.20
Інші необоротні активи	1090		61.10
Усього за розділом I	1095		61.10
II. Оборотні активи Запаси	1100	298.40	477.50
Гроші та їх еквіваленти	1165	171.80	180.30
Усього за розділом II	1195	470.20	657.80
Баланс	1300	470.20	718.90
Пасив	Код рядка	На початок звітнього року, тис. грн	На кінець звітнього періоду, тис. грн
1	2	3	4
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	66.60	170.60
Усього за розділом I	1495	66.60	170.60
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	403.60	548.30
Баланс	1900	470.20	718.90

ДОДАТОК Г

Звіт про фінансові результати ЖВМБФ «ПРОМІНЬ» за 2023 рік

Форма № 2

I. Фінансові результати

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За попередній період, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	1 560.60	987.50
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	1 456.60	927.30
Інші доходи	2160	1 804.20	1 473.70
Інші витрати	2165	1 804.20	1 473.70
Разом доходи (2000 + 2160)	2280	3 364.80	2 461.20
Разом витрати (2050 + 2165)	2285	3 260.80	2 401.00
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	104.00	60.20
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300 - (+) 2310)	2350	104.00	60.20

ДОДАТОК Д

**Баланс (Фінансова звітність мікропідприємства) ЖВМБФ «ПРОМІНЬ»
на 31 грудня 2024 року
Форма №1**

Актив	Код рядка	На початок звітнього року, тис. грн	На кінець звітнього періоду, тис. грн
1	2	3	4
I. Необоротні активи Основні засоби:	1010		14.40
первісна вартість	1011	94.20	114.90
знос	1012	94.20	100.50
Інші необоротні активи	1090	61.10	36.10
Усього за розділом I	1095	61.10	50.50
II. Оборотні активи Запаси	1100	477.50	689.80
Поточна дебіторська заборгованість	1155		0.90
Г роші та їх еквіваленти	1165	180.30	35.90
Усього за розділом II	1195	657.80	726.60
Баланс	1300	718.90	777.10
Пасив	Код рядка	На початок звітнього року, тис. грн	На кінець звітнього періоду, тис. грн
1	2	3	4
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	170.60	49.10
Усього за розділом I	1495	170.60	49.10
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	548.30	611.30
Поточна кредиторська заборгованість за: товари, роботи, послуги	1615	-	73.00

розрахунками з бюджетом	1620	-	21.80
розрахунками зі страхування	1625	-	20.90
Інші поточні зобов'язання	1690	-	1.00
Усього за розділом III	1695	-	116.70
Баланс	1900	718.90	777.10

ДОДАТОК Е

Звіт про фінансові результати ЖВМБФ «ПРОМІНЬ» за 2024 рік

Форма № 2

І. Фінансові результати

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За попередній період, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	2 131.30	1 560.60
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	2 252.80	1 456.60
Інші доходи	2160	1 445.80	1804.20
Інші витрати	2165	1 445.80	1804.20
Разом доходи (2000 + 2160)	2280	3 577.10	3364.80
Разом витрати (2050 + 2165)	2285	3 698.60	3260.80
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	-121.50	104.00
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300 - (+) 2310)	2350	-121.50	104.00